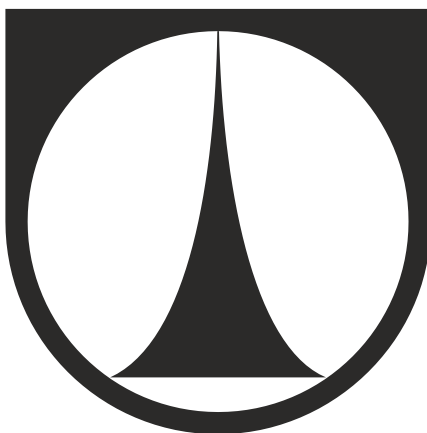

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Ekonomická fakulta

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2013

Bc. Edita Zenklová

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Ekonomická fakulta

Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**

Studijní obor: **Podniková ekonomika**

Perspektivy mezinárodní spolupráce České republiky a Etiopie

The Perspectives of International Cooperation between
the Czech Republic and Ethiopia

DP-EF-KEK-2013-87

Bc. Edita Zenklová

Vedoucí práce: Ing. Kocourek Aleš, Ph.D., katedra ekonomie

Konzultant: prof. Ing. Fárek Jiří, CSc., katedra ekonomie

Počet stran: 83

Počet příloh: 4

Datum odevzdání: 7. ledna 2013

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

V Liberci, 7. ledna 2013

Anotace

Tato diplomová práce se zabývá mezinárodní spoluprací České republiky a Etiopie. Cílem je určit hlavní důvody zaostalosti Etiopie a najít perspektivní oblasti spolupráce těchto dvou zemí. Práce nejprve popisuje politický a historický vývoj země a analyzuje ekonomickou situaci pomocí makroekonomických ukazatelů. Na základě této analýzy stanovuje nejvýznamnější příčiny, které brání Etiopii v rozvoji. Dále se práce zaměřuje na mezinárodní spolupráci, na kterou pohlíží ve dvou rovinách. Jako první zachycuje vývoj vzájemných obchodních vztahů a uvádí hlavní obchodní partnery Etiopie a nejvíce obchodované komodity. Druhou rovinou je zahraniční rozvojová spolupráce a nejvýznamnější české instituce, které se pomocí rozvojovým zemím zabývají. Závěrečné kapitoly mapují podnikatelské a investiční prostředí Etiopie, porovnávají ji s ostatními zeměmi světa a posuzují vhodnost etiopského podnikatelského prostředí.

Klíčová slova

Etiopie, infrastruktura, mezinárodní obchod, podnikání, podnikatelské prostředí, přímé zahraniční investice, vzdělání, zahraniční rozvojová spolupráce, zdravotnictví

Annotation

This diploma thesis deals with international cooperation between the Czech Republic and Ethiopia. The aim is to determine the main reasons of underdevelopment of Ethiopia and to find promising areas of cooperation between these two countries. Firstly, the thesis describes political and historical development of Ethiopia and analyses economic situation of the country using macroeconomic indicators. Based on this analysis the thesis states the main problems that hinder Ethiopia's development. In the next part, the thesis focuses on international cooperation from two perspectives. At first it describes the development of mutual business relationships and states the main business partners of Ethiopia and the most traded commodities. The second perspective is the official development assistance and the most important Czech institutions that are dealing with it. The final chapters describe business and investment environment of Ethiopia, they compare it with other countries of the world and assess suitability of Ethiopia's business environment.

Key words

Business, business environment, education, Ethiopia, foreign direct investment, health care, infrastructure, international trade, official development assistance

Obsah

	Seznam použitých zkratek	11
	Seznam tabulek	13
	Seznam obrázků.....	14
	Úvod	15
1	Základní informace o Etiopii.....	17
1.1	Geografie	17
1.1.1	Poloha	17
1.1.2	Povrch a vodstvo	19
1.1.3	Rostlinstvo a živočišstvo	20
1.1.4	Klimatické podmínky	20
1.1.5	Nerostné bohatství	21
1.2	Demografické údaje.....	21
1.2.1	Obyvatelstvo	22
1.2.2	Jazyk	23
1.2.3	Náboženství	23
1.2.4	Etnické skupiny	24
1.2.5	Vzdělání.....	24
1.2.6	Gramotnost	24
1.2.7	Chudoba.....	25
1.2.8	Zdravotnictví	27
2	Nejdůležitější historické události	30
2.1	Aksumská říše	30
2.2	Dynastie Zagwe	31
2.3	Obnovená etiopská říše.....	31
2.4	Počátky moderní Etiopie	32
3	Politická situace	33
3.1	Účast v mezinárodních organizacích.....	34

4	Ekonomická charakteristika	35
4.1	Sektory národního hospodářství	35
4.1.1	Zemědělství	35
4.1.2	Průmysl	36
4.1.3	Služby	36
4.2	Infrastruktura	37
4.2.1	Silniční doprava	37
4.2.2	Letecká doprava	38
4.2.3	Námořní doprava	38
4.3	HDP	38
4.4	Index lidského rozvoje	40
4.5	Inflace	41
4.6	Nezaměstnanost	42
4.7	Národní měna	43
4.8	Korupce	43
5	Zahraníční obchod.....	45
5.1	Historický vývoj	45
5.2	Zahraníční obchod ČR.....	46
5.3	Zahraníční obchod Etiopie.....	46
5.4	Obchodní bilance	48
5.5	Očekávaný vývoj a perspektivy spolupráce	49
6	Zahraníční rozvojová spolupráce	50
6.1	Hlavní organizace zahraniční rozvojové spolupráce	54
6.1.1	Člověk v tísní.....	54
6.1.2	Světlo pro svět	55
6.1.3	České fórum pro rozvojovou spolupráci	55
6.1.4	Ministerstvo zahraničních věcí ČR	55
6.1.5	Česká rozvojová agentura (ČRA).....	56
7	Podnikatelské prostředí Etiopie	59
7.1	Zahájení podnikání	59

7.2	Obstarání stavebního povolení	61
7.3	Zajištění elektrické energie.....	62
7.4	Registrace majetku	62
7.5	Získání úvěru	63
7.6	Ochrana investorů.....	64
7.7	Placení daní	64
7.8	Obchodování přes hranice	65
7.9	Vymahatelnost smluv	66
7.10	Řešení platební neschopnosti	67
8	Investiční prostředí Etiopie	69
8.1	Přímé zahraniční investice Etiopie	69
8.2	Perspektivní investiční odvětví pro ČR.....	71
	Závěr	72
	Seznam použité literatury	75
	Seznam příloh	83
	Přílohy	84

Seznam použitých zkratk

ACP	Africká, Karibská a Pacifická skupina států (<i>African, Caribbean and Pacific Group of States</i>)
AIDS	Syndrom získaného selhání imunity (<i>Acquired Immune Deficiency Syndrome</i>)
AU	Africká unie (<i>African Union</i>)
CPI	Index vnímání korupce (<i>Corruption Perception Index</i>)
ČNB	Česká národní banka
ČRA	Česká rozvojová agentura
ECA	Hospodářská komise OSN pro Afriku (<i>Economic Commission for Africa</i>)
EFDR	Etiopská federativní demokratická republika
EIA	Etiopská investiční agentura (<i>Ethiopian Investment Agency</i>)
EPA	Etiopská privatizační agentura (<i>Ethiopian Privatization Agency</i>)
EPRDF	Etiopská lidová revoluční demokratická foronta (<i>Ethiopian People's Revolutionary Democratic Front</i>)
ESL	Ethiopian Shipping Lines (<i>Etiopská lodní dopravní společnost</i>)
ETB	Etiopský birr (<i>Ethiopian Birr</i>)
EU	Evropská unie (<i>European Union</i>)
FAO	Organizace pro výživu a zemědělství (<i>Food and Agriculture Organization</i>)
FORS	České fórum pro rozvojovou spolupráci
GNI	Hrubý národní příjem (<i>Gross National Income</i>)
HDI	Index lidského rozvoje (<i>Human Development Index</i>)
HDP	Hrubý domácí produkt
HIPC	Vysoce zadlužené chudé země (<i>Heavily Indebted Poor Countries</i>)
HIV	Virus způsobující ztrátu obranyschopnosti člověka (<i>Human Immunodeficiency Virus</i>)

ILO	Mezinárodní organizace práce (<i>International Labour Organization</i>)
IMF	Mezinárodní měnový fond (<i>International Monetary Fund</i>)
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí
NNO	Nevládní nezisková organizace
ODA	Oficiální rozvojová pomoc (<i>Official Development Assistance</i>)
OSN	Organizace spojených národů (<i>United Nations Organization</i>)
UNCTAD	Organizace spojených národů pro obchod a rozvoj (<i>United Nation Conference on Trade and Development</i>)
UNESCO	Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu (<i>United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization</i>)
UNHCR	Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (<i>United Nations High Commissioner for Refugees</i>)
UNIDO	Organizace OSN pro průmyslový rozvoj (<i>United Nations Industrial Development Organization</i>)
USD	Americký dolar (<i>United States Dollar</i>)
WB	Světová banka (<i>The World Bank</i>)
WHO	Světová zdravotnická organizace (<i>World Health Organization</i>)
WTO	Světová obchodní organizace (<i>World Trade Organizaiton</i>)
ZRS	Zahraniční rozvojová spolupráce

Seznam tabulek

<i>Tabulka 1</i> Podíl obyvatel žijících na národní hranici chudoby (v %)	26
<i>Tabulka 2</i> Počet úmrtí následkem onemocnění malárií v Africe (2005 – 2010)	28
<i>Tabulka 3</i> Růst HDP (v % za rok)	39
<i>Tabulka 4</i> Míra nezaměstnanosti v Etiopii (v %)	42
<i>Tabulka 5</i> Vývozní a dovozní komodity ČR (2011, v tis. USD).....	46
<i>Tabulka 6</i> Nejdůležitější obchodní partneři Etiopie (2010, v %)	47
<i>Tabulka 7</i> Vývozní a dovozní komodity Etiopie (2010, v %)	48
<i>Tabulka 8</i> Obchodní bilance Etiopie a ČR (v tis. USD)	49
<i>Tabulka 9</i> Oficiální rozvojová pomoc (ODA) ČR v roce 2010.....	51
<i>Tabulka 10</i> Porovnání staré a nové koncepce rozdělení zemí	52
<i>Tabulka 11</i> Zahájení podnikání	60
<i>Tabulka 12</i> Počet kroků nutných k založení podniku	60
<i>Tabulka 13</i> Počet dní potřebných k založení podniku	61
<i>Tabulka 14</i> Obstarání stavebního povolení	61
<i>Tabulka 15</i> Zajištění elektrické energie	62
<i>Tabulka 16</i> Registrace majetku.....	63
<i>Tabulka 17</i> Dostupnost informací o úvěrech	63
<i>Tabulka 18</i> Ochrana investorů	64
<i>Tabulka 19</i> Země s nejvyšší celkovou sazbou daně (v % ze zisku)	65
<i>Tabulka 20</i> Obchodování přes hranice.....	66
<i>Tabulka 21</i> Vymahatelnost smluv	67
<i>Tabulka 22</i> Řešení platební neschopnosti.....	68
<i>Tabulka 23</i> Přímé zahraniční investice v roce 2011.....	70

Seznam obrázků

Obrázek 1 Vlajka Etiopie	17
Obrázek 2 Poloha Etiopie	18
Obrázek 3 Sousední státy	18
Obrázek 4 Administrativní dělení Etiopie	19
Obrázek 5 Podíl ekonomických sektorů na HDP (v %)	21
Obrázek 6 Střední délka života při narození	22
Obrázek 7 Vývoj porodnosti: průměrný počet dětí na 1 ženu	23
Obrázek 8 Podíl obyvatel žijících za 1,25 USD/1 den (2008, PPP, v %)	25
Obrázek 9 Odhad rozšíření HIV/AIDS mezi dospělou populací (15-49 let), 2010, v %	29
Obrázek 10 Aksumská říše	30
Obrázek 11 Podíl sektorů národního hospodářství na HDP	35
Obrázek 12 HDP na 1 obyvatele (v USD, v běžných cenách)	39
Obrázek 13 Index lidského rozvoje (hodnoty indexu HDI)	40
Obrázek 14 Míra inflace (růst spotřebitelských cen, v %)	41
Obrázek 15 Vývoj kurzu etiopského birru	43
Obrázek 16 CPI ve vybraných zemích světa, 2011	44
Obrázek 17 Systém ZRS ČR po transformaci v roce 2010	54
Obrázek 18 Přímé zahraniční investice Etiopie (v mil. USD, v běžných cenách)	70

Úvod

Jedním z nejdiskutovanějších témat současnosti je globalizace světové ekonomiky. Jedná se o dlouhodobý vývojový proces, který má z ekonomického hlediska převážně pozitivní dopady. Mezi tyto dopady patří např. uvolnění světového obchodu, přístup k větším trhům, stimulace ekonomického růstu, rozvoj světové ekonomiky a s tím spojená rostoucí životní úroveň jednotlivých zemí. Globalizace je však také doprovázena důsledky negativními. Silnější subjekty prosazují své zájmy na úkor slabších, a proto dochází k nerovnoměrnému ekonomickému a sociálnímu vývoji. Mnoho problémů nabývá světových rozměrů a rozšiřuje se na celé kontinenty.

Nerovnoměrný ekonomický a sociální růst v různých částech světa způsobuje prohlubování rozdílů mezi chudými a bohatými státy. Více než dvě třetiny nejméně rozvinutých zemí leží v Africe (Kunešová, 2006). Mezi země s nejnižším HDP na obyvatele patří např. Etiopie. Z tohoto důvodu byla zvolena jako stát, kterým se bude diplomová práce zabývat. Cílem diplomové práce je odpovědět na následující otázky: Jaké jsou důvody zaostalosti země? Co brání Etiopii v rozvoji? Jaké jsou perspektivy mezinárodní spolupráce ČR a Etiopie?

Vzhledem k nedostatku knižních publikací k tomuto tématu bylo při psaní práce čerpáno především z elektronických zdrojů. Z důvodu aktuálnosti a pravdivosti údajů byly ve velké míře používány oficiální internetové stránky uznávaných organizací. Mezi ně patří např. oficiální stránky Ministerstva zahraničních věcí ČR nebo oficiální portál pro podnikání a export Businessinfo.cz. Čerpáno bylo také z mnohaletých statistických záznamů Světové banky (World Bank, WB) či Organizace spojených národů pro obchod a rozvoj (United Nation Conference on Trade and Development, UNCTAD).

První kapitola podává základní informace o Etiopii, geografii a obyvatelstvu. Zabývá se též problematikou místního vzdělávacího a zdravotnického systému a z nich plynoucí vysokou negramotností a chudobou země.

V následujících třech kapitolách je použita převážně metoda sběru historických, popisných a statistických dat, které jsou zdrojem pro popis historického, politického a ekonomického vývoje Etiopie. S využitím ukazatelů hospodářského a sociálního rozvoje jsou údaje o Etiopii porovnávány s vybranými zeměmi z různých částí světa. Na základě této analýzy práce v závěru stanovuje nejvážnější problémy a příčiny zaostalosti země a snaží se nastínit možnosti jejich řešení.

Další dvě kapitoly se zabývají mezinárodní spoluprací z pohledu zahraničního obchodu a zahraniční rozvojové spolupráce. Obchodní vztahy Etiopie a ČR mají velkou tradici a sahají až do období po první světové válce. V posledních 20 letech však zájem spolupracovat poněkud upadá. Otázkou zůstává, zda se podaří navázat na obchodní vztahy z minulosti a využít potenciál, který tato země nabízí.

Česká republika je demokratickou a ekonomicky vyspělou zemí, která se podílí na řešení globálních problémů. Jednou z vyvíjených aktivit je její přiměřená účast na poskytování zahraniční pomoci, která má podpořit rozvojové země v soběstačnosti. V roce 2011 se Etiopie stala jednou z programových zemí zahraniční rozvojové pomoci ČR. Práce se proto zaměřuje rovněž na rozvojovou spolupráci České republiky a Etiopie a na hlavní organizace, které tuto pomoc poskytují.

Poslední dvě kapitoly analyzují podnikatelské a investiční prostředí Etiopie. Posuzují vhodnost místních podmínek pro podnikání a porovnávají je s ostatními zeměmi subsaharské Afriky. Na základě těchto údajů hledají nejzajímavější a nejvíce perspektivní oblasti pro vzájemnou spolupráci ČR a Etiopie.

1 Základní informace o Etiopii

Plný název Etiopie zní Etiopská federativní demokratická republika (EFDR). Státním zřízením je demokratická federativní republika v čele s prezidentem.

Obrázek 1 Vlajka Etiopie

Zdroj: CIA, 2011

1.1 Geografie

Tato podkapitola se zabývá Etiopii z geografického hlediska. Nejprve popisuje polohu a povrch země, a poté bohatou faunu a flóru žijící ve specifických klimatických podmínkách. V závěru uvádí nerostné suroviny, které se na jejím území nachází.

1.1.1 Poloha

Etiopie je vnitrozemský stát ležící ve východní Africe. Je součástí subsaharské Afriky, což je část afrického kontinentu, která se rozkládá na jih od Sahary. Politicky zahrnuje veškeré africké země, které jsou celkově nebo částečně umístěny jižně od Sahary, kromě Súdánu.

Obrázek 2 Poloha Etiopie

Zdroj: CIA, 2011

Na severu sousedí Etiopie s Eritreou a Džibutskem, na východě se Somálskem, na jihu s Keňou a na západě se Súdánem (viz obrázek 3). Rozloha je 1 127 127 km². Hlavním městem je Addis Abeba založená roku 1883. Politickým, administrativním a kulturním centrem je Oromia. Dalšími velkými městy jsou: Dire Dawa, Nazret, Gonder a Amharsko.

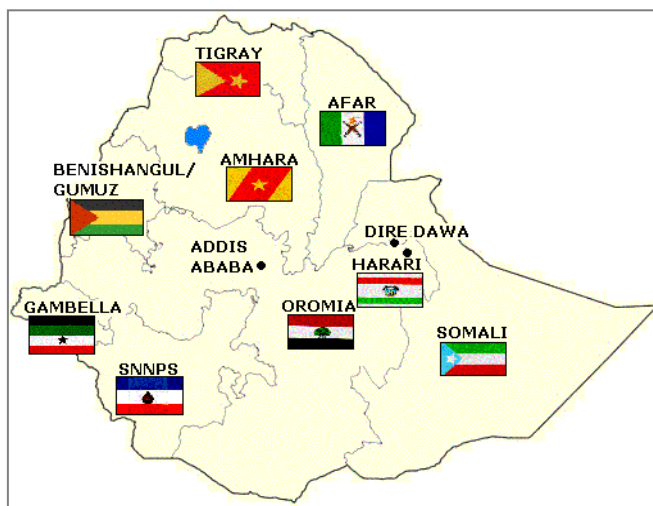

Obrázek 3 Sousední státy

Zdroj: Thirstlessheart, 2011

Země je složena z devíti členských států: Tigráj, Oromia, Afarsko, Somalia, Benishangul Gumuz, Gambella, Harerský stát, Amharsko, Stát jižních národů, národností a lidu a dvou samosprávných městských oblastí: Addis Abeba a Dire Dawa (viz obrázek 4).

Obrázek 4 Administrativní dělení Etiopie

Zdroj: EGOV, 2011a

1.1.2 Povrch a vodstvo

Etiopie je jednou z nejhornatějších zemí Afriky. Je tvořena dvěma hornatými oblastmi oddělenými údolím Great Rift Valley. Nejvyšším bodem je vrcholek Ras Dejen Peak (4620 m), který se nachází v pohoří Simien Mountains. Zvrásněný povrch Etiopie komplikuje státní dopravu a komunikace, v historii však ochraňoval zemi před útočníky (Gish, 2007).

Údolím Great Rift Valley se táhne řetěz jezer: Abaya, Abiata, Koka, Langano, Shala, Shamo a Zwai. Největším etiopským jezerem je jezero Tana ležící v severní části země. V tomto jezeře pramení řeka Blue Nile River. Další menší řeky jsou: Awash, Baro, Shebelle a Takeze. Vláda postavila přehrady na řece Awash River sloužící pro zavlažování farem (Gish, 2007).

1.1.3 Rostlinstvo a živočišstvo

Množství srážek výrazně ovlivňuje výskyt a rozmanitost rostlinstva. V nejsušších oblastech se nacházejí ojediněle křoviny a trnité keře. V polosuchých oblastech jsou běžné travnaté pláně. Chladnější a mokřejší horské oblasti jsou příhodné pro blahovičnický a jalovce (Gish, 2007).

Etiopie je domovem mnoha druhů živočichů. Nejrozšířenější jsou lišky, šakali a hyeny. V nížinách žije velké množství antilop a opic. Výjimečně se zde vyskytují sloni, žirafy, leopardi, lvi a nosorožci. Jezera a řeky poskytují útočiště pro krokodýly, hrochy a nejrůznější druhy plazů a ryb. V horách se vyskytují vzácné druhy horských koz. Údolí Great Rift Valley je domovem orlů, plameňáků a jestřábů. Další ptáci pocházející z Etiopie jsou pelikáni, pštrosi, ibisové, čápi a supi (Gish, 2007).

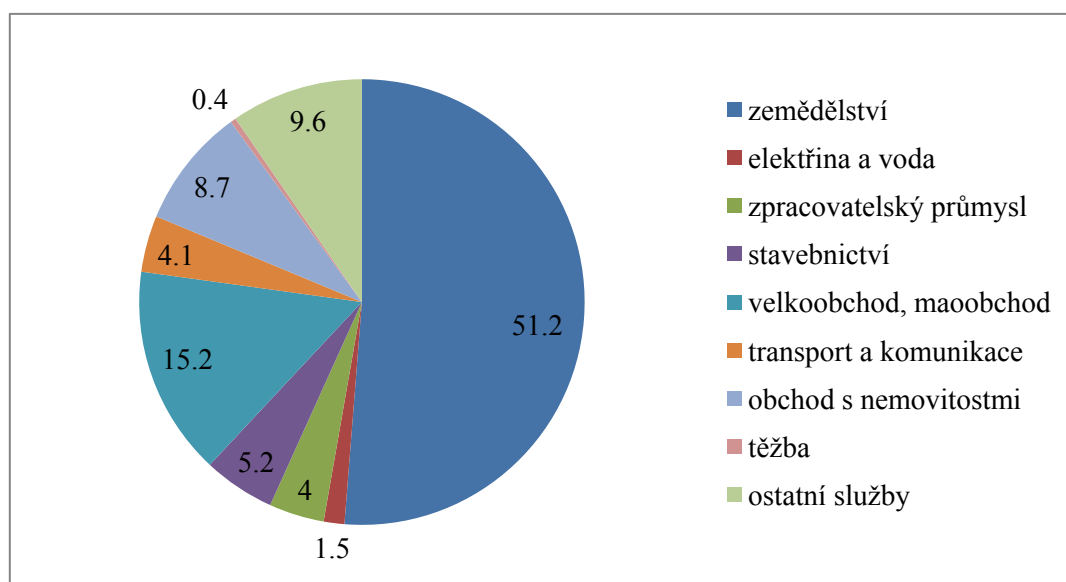
1.1.4 Klimatické podmínky

Etiopské podnebí je rozděleno do tří pásem: chladné, mírné a horké. V horských oblastech dosahují denní teploty 0 – 17 °C, zatímco v nižších oblastech a na náhorních plošinách 15 – 22 °C. Nížiny představují nejteplejší část země s průměrnými denními teplotami 27 °C. V letních měsících zde však teploty dosahují 30 – 49 °C. Z tohoto důvodu je v nížinách hustota zalidnění výrazně nižší než na náhorních plošinách (Gish, 2007).

Dalším hlavním klimatickým rysem Etiopie je nedostatek srážek na mnoha místech země. Srážky jsou ovlivněny nadmořskou výškou a ročním obdobím. Největší množství srážek, až 99 cm za rok, spadne v horských oblastech během období dešťů, které trvá od června do září. Oproti tomu v nížinách spadne pouze 50 cm srážek za rok (Gish, 2007).

1.1.5 Nerostné bohatství

Etiopie je země bohatá na nerostné suroviny. V největší míře se zde nachází zlato, nikl, platina, sůl, mramor, měď, železo a uhlí. Je zde také pět velkých nalezišť zemního plynu. Z následujícího obrázku je patrné, že těžební průmysl je nejméně rozvinutým sektorem v zemi. Představuje pouhých 0,4 % HDP. Nejvíce pozornosti je soustředěno na zemědělství, které vytváří 51,2 % HDP. Důvodem, proč není věnováno příliš pozornosti těžbě, je nedostatek finančních prostředků. Z nerostných surovin vyváží Etiopie převážně zlato. Hlavním dolem na zlato je Lega Dnbi Gold Mine v Oromnii se zásobou 60 tun zlata (Belda, 2006).

Obrázek 5 Podíl ekonomických sektorů na HDP (v %)

Zdroj: Focus Africa, 2007

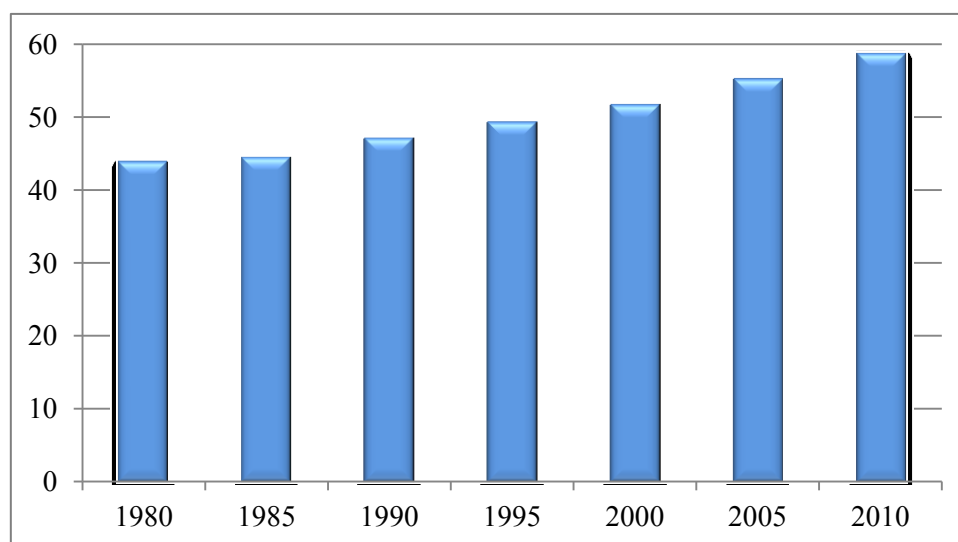
1.2 Demografické údaje

Následující text popisuje demografické údaje o obyvatelstvu EFDR. Zabývá se jazykovými, náboženskými a etnickými skupinami. Podává rovněž informace o úrovni vzdělání, zdravotnictví a chudoby v Etiopii. V rámci podkapitoly Zdravotnictví je uveden

blíže pohled na dvě nejnebezpečnější nemoci v této zemi, kterými jsou malárie a HIV/AIDS.

1.2.1 Obyvatelstvo

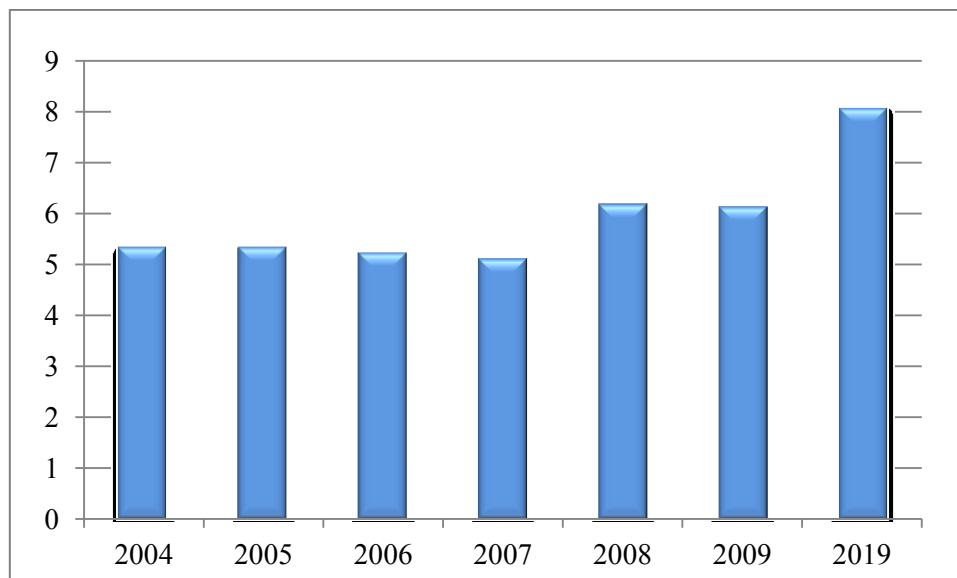
Na území Etiopie žije asi 91 milionů obyvatel (CIA, 2011). Následující graf znázorňuje růst střední délky života při narození od roku 1980 do roku 2010. V roce 1980 byla střední délka života při narození 44 let a v roce 2010 to bylo již téměř 59 let.

Obrázek 6 Střední délka života při narození

Zdroj: UNDP, 2011a

V současné době se s populačním růstem 3,2 % Etiopie řadí mezi deset zemí světa s největším nárůstem obyvatel. Toto tempo je přímo závislé na porodnosti, která je velmi vysoká (43 narozených dětí na 1000 obyvatel) a stále stoupá. Pro rok 2019 je predikováno až 8 dětí na jednu ženu (viz obrázek 7). Úmrtnost je 11 úmrtí na 1000 obyvatel.

Obrázek 7 Vývoj porodnosti: průměrný počet dětí na 1 ženu

Zdroj: Celý svět, 2011

1.2.2 Jazyk

Úředním jazykem federace je amharština. V jednotlivých státech federace se pak používají úřední jazyky: amharština, oromština, harerština, avarština, tigrajtina a somálština. Neoficiálním pomocným jazykem je angličtina. Dalšími důležitými jazyky jsou guragština, sidamština, súdánská arabština a jiné. Celkem se v zemi hovoří více než 83 jazyky. Používá se také 200 dialektů (Mojdl, 2005).

1.2.3 Náboženství

Z vyznávaných náboženství jsou nejvýznamnější sunnitský islám, ke kterému se hlásí přibližně 45 % obyvatelstva a ortodoxní náboženství, které vyznává 40 % obyvatelstva. Zbýlých 15 % se dělí mezi etiopskou evangelickou církev, římskokatolickou církev, animisty, hinduisty, sikhy a další (Mojdl, 2005).

1.2.4 Etnické skupiny

V Etiopii existuje mnoho etnických skupin. Největší z nich jsou Oromové 34,5 %, Amharové 26,9 %, Somálci 6,2 % a Tigrájové 6,1 %. Dále zde žijí Sidamové, Afrové, Guragové, Hadicové nebo Gedeové (CIA, 2011).

1.2.5 Vzdělání

Vzdělání je hlavním nástrojem pro rozvoj a soběstačnost země. Etiopie musela v minulosti překonávat mnoho kulturních, sociálních a politických překážek, a tak byl pokrok ve vzdělání omezen na několik století. Většina obyvatel Etiopie je přesvědčena, že práce je důležitější než vzdělání, a proto s ní začínají děti velice nízkého věku s malým či žádným vzděláním (Kinkorová, 2006).

Okolo 80 % obyvatel žije v Etiopii v zemědělských oblastech, kde nejsou prostředky pro financování nákladných vzdělávacích zařízení. Pro děti žijící v těchto zemědělských oblastech je také velice obtížné dostat se do obydlených oblastí, a proto nemá mnoho z nich ke vzdělání přístup. V Etiopii není dostatek škol ani kvalifikovaných učitelů. Osnovy jsou teoretické a výuka nezajímavá a neatraktivní. Přehlnuté třídy a nedostatek učebnic a pomůcek situaci dále zhoršují (Kinkorová, 2006).

Mnoho etiopských učitelů má pouze dvouletý učitelský kurz. Nekvalitní je i samotný systém vzdělání, který nepodporuje samostatné myšlení, ale soustředí se pouze na naučení velkého množství informací. Na řešení problémů však nemá stát ani prostředky ani potřebné know-how. Jediným řešením zůstává pomoc ze zahraničí (Kinkorová, 2006).

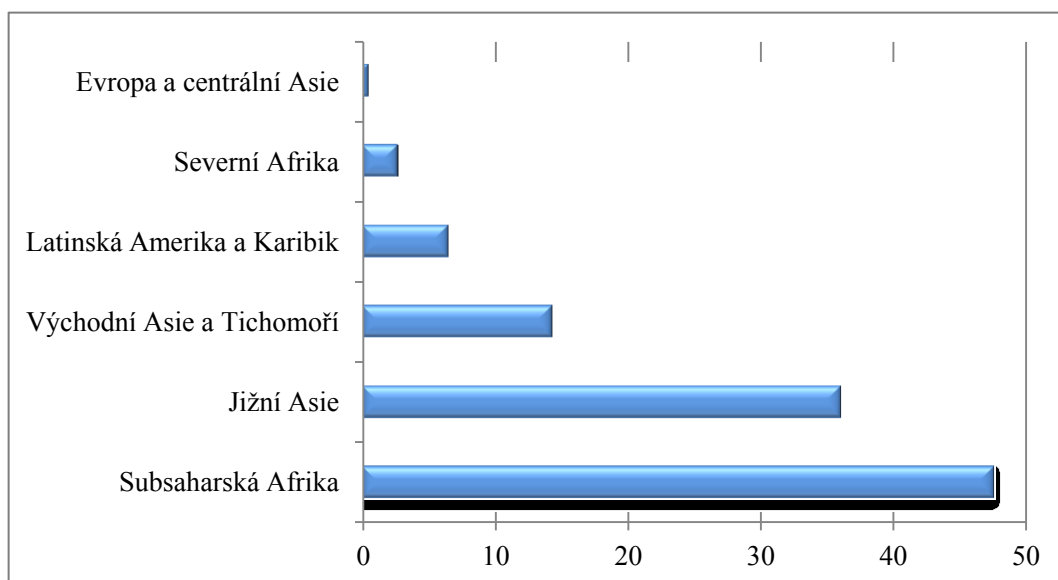
1.2.6 Gramotnost

Dalším problémem Etiopie, vycházejícím z nízké kvality vzdělávacího systému, je vysoká negramotnost. Celková gramotnost populace je 42 %, u mužů 50 % a u žen pouhých 35 %.

Tento fakt řadí Etiopii na deváté místo mezi deset zemí světa s nejnižší gramotností. Výdaje na vzdělání tvoří přibližně 5,5 % HDP. Pouhých 57 % etiopských chlapců a 53 % etiopských dívek dokončí základní školu (CIA, 2011).

1.2.7 Chudoba

Chudoba je ve světě nejvíce rozšířená v subsaharské Africe, kde v roce 2008 žilo téměř 50 % obyvatelstva za 1,25 USD na den. Porovnání s ostatními částmi světa je zobrazeno na obrázku 8.

Obrázek 8 Podíl obyvatel žijících za 1,25 USD/1 den (2008, PPP, v %)

Zdroj: WB Data, 2012

Podle Světové banky (2011) bylo odhadnuto, že z 6,9 mil. obyvatel Etiopie žijících v městských oblastech jich 4 mil. (58 %) žije pod hranicí chudoby. Z venkovských farmářských domácností jich je přibližně 30 % chronicky chudých, což je přibližně 12,6 mil. lidí žijících na venkově.

Sociální dopady chudoby Etiopie se odrážejí v následujících ukazatelích. Téměř čtvrtina narozených dětí se nedožije věku pěti let, ve venkovských oblastech má pouze 12 % lidí přístup k bezpečnému zdroji vody a méně než 50 % obyvatel žije do 10 km od jakéhokoliv zdravotnického zařízení. Na jednoho lékaře připadá přibližně 79 000 obyvatel (WB, 2010).

Údaje o obyvatelstvu žijícím na národní hranici chudoby jsou Světovou bankou zaznamenávány přibližně každých 5 let. Z tabulky je patrné, že se podíl obyvatelstva žijící na národní hranici chudoby stále snižuje. Od roku 1995 do roku 2011 kleslo toto procento o 16 %.

Tabulka 1 Podíl obyvatel žijících na národní hranici chudoby (v %)

Rok	1995	2000	2005	2011
Podíl obyvatelstva žijící na hranici chudoby	46	44	39	30

Zdroj: WB Data, 2012

S chudobou je spojen začarovaný kruh bídy. Etiopii vypomáhá velké množství humanitárních organizací již od roku 1984, kdy zemi zasáhl silný hladomor. Organizace se snaží zamezit opakování takovýchto událostí např. distribuováním potravin. Není však jisté, že se jedná o správnou cestu k etiopské soběstačnosti. Lidé si mohou navyknout na příchod pomoci a přestanou se snažit o samostatné obstarávání obživy. Neuvědomují si, že pomoc nemusí trvat věčně a nejsou připraveni na den, kdy tato pomoc skončí. Etiopská vláda se zabývá tímto problémem a mezi své priority zařadila potravinovou soběstačnost. Vládní výdaje ovšem zatím ani vzdáleně nedosahují takové výše, aby byl pokrok viditelný (Kinkorová, 2006).

1.2.8 Zdravotnictví

Etiopský systém zdravotní péče patří mezi nejméně rozvinuté v subsaharské Africe a v současnosti si není schopen poradit s vážnými zdravotními problémy, kterým země čelí. Špatné zdraví stále rostoucí populace je překážkou pro sociální a ekonomický rozvoj. V zemědělských oblastech je pro zdravotní péči nedostatek základního vybavení. Chudoba, nedostatečná výživa, nízká úroveň vzdělanosti a nedostatečný přístup ke zdravotním službám přispívají ke špatnému zdravotnímu stavu obyvatelstva Etiopie. Téměř 80 % zdravotních problémů Etiopie pochází z nakažlivých a výživových onemocnění. Tyto zdravotní problémy jsou spojeny s nízkým socioekonomickým rozvojem (CNHDE, 2011).

Více než 75 % celkového území Etiopie postiženého malárií a 68 % populace žijící v rizikových malarických oblastech činí malárii hlavním zdravotním problémem Etiopie. Tato životu nebezpečná choroba je způsobena zimničkou (*Plasmodium*) a na člověka je přenášena komárem. Ročně se nakazí 4 až 5 milionů lidí. Časté jsou i malarické epidemie (Ayele, 2012).

Přenos malárie je ovlivněn převážně nadmořskou výškou a množstvím srážek. Nejvíce náchylní jsou jedinci žijící ve špatných socioekonomických podmínkách a také ženy a děti. Náchylnost na malárii ovlivňuje řada faktorů, např. materiál pro stavbu obydlí, množství moskytiér, které má domácnost k dispozici, používání repelentů nebo zdroj pitné vody. Jednou z možností, jak snížit riziko nakažení, je zlepšit bytové podmínky domácností. Klíčovým způsobem pomoci již nakaženým pacientům je včasná diagnóza a okamžitá léčba (Ayele, 2012).

Podle průzkumu Světové zdravotnické organizace (WHO) se počty úmrtí v důsledku malárie v Africe pomalu snižují. Mezi lety 2000 a 2010 se úmrtnost následkem onemocnění malárií snížila o 13 %. Následující tabulka uvádí, jak se počet úmrtí od roku 2005 snižoval. Zatímco v roce 2005 zemřelo na malárii 740 000 lidí, v roce 2010 se tento počet snížil na 596 000 úmrtí.

Tabulka 2 Počet úmrtí následkem onemocnění malárií v Africe (2005 – 2010)

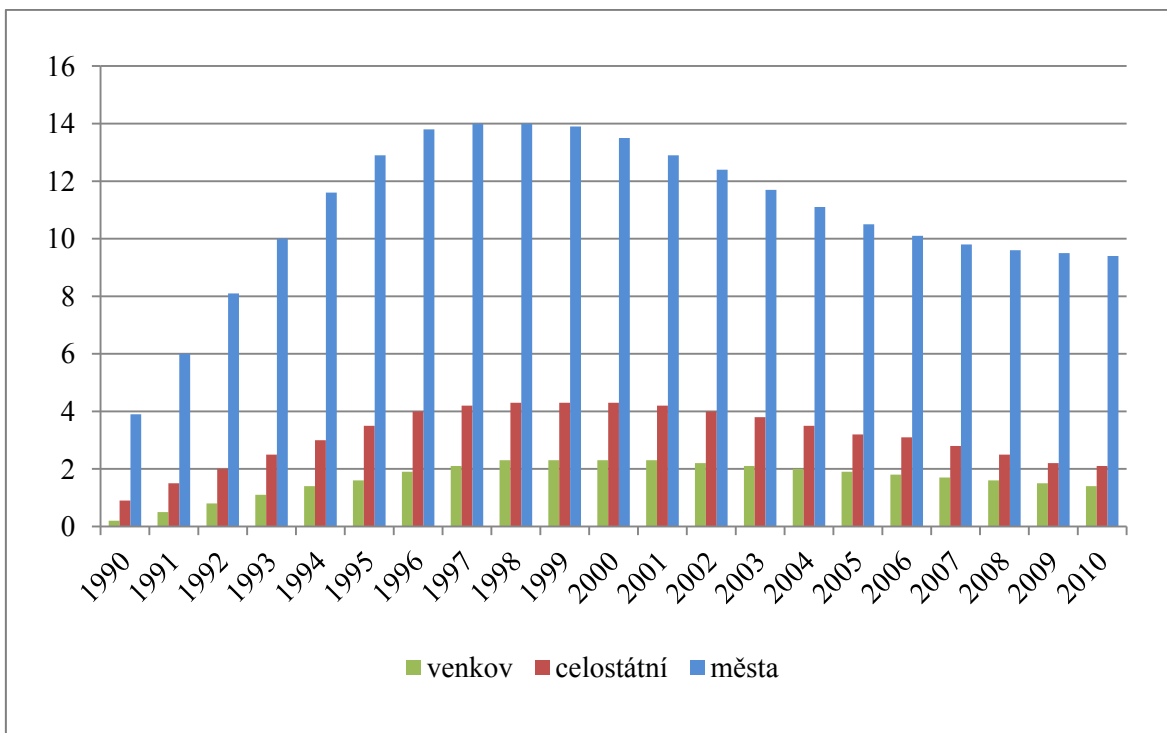
	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Afrika	740 000	727 000	701 000	654 000	630 000	596 000

Zdroj: Ayele, 2012

Podle zprávy Světové zdravotnické organizace z roku 2011 je malárie v Etiopii nejvíce rozšířená ve státech Afar a Benishangul-Gumuz, kde se vyskytuje přes 100 případů nakažených malárií na 1000 obyvatel. Dalšími vysoce postiženými oblastmi jsou Tigráj a Stát jižních národů, národností a lidu. Nejméně zasažený je naopak stát Somalia s méně než 10 nakaženými na 1000 obyvatel (WHO, 2011). Grafické znázornění oblastí nejvíce postižených malárií v Etiopii je vyobrazeno v příloze A.

Druhým nejvážnějším onemocněním, se kterým se Etiopie potýká, je nákaza virem HIV. HIV/AIDS je jedním z nejrozšířenějších smrtících infekčních onemocnění na světě, které má za následek více než 25 milionů obětí za posledních 30 let. V roce 2011 žilo na světě přibližně 34,2 milionů lidí s virem HIV. Přes 60 % lidí žijících s virem HIV na světě se nachází v subsaharské Africe (UNDP, 2011b).

Analýza rozšíření HIV/AIDS v Etiopii ukazuje, že se výskyt v minulých letech v městských oblastech výrazně snižuje, zatímco venkovské oblasti neukazují žádné výrazné změny (viz obrázek 9). Tohoto snížení bylo dosaženo rozšířením počtu zdravotních středisek, zvýšením pozornosti těhotným ženám a podporou sirotků. Na národní úrovni jsou čísla nakažených v minulých letech poměrně stálá. V roce 2010 bylo odhadováno 1,1 milionů lidí žijících s HIV/AIDS (UNDP, 2011b).

Obrázek 9 Odhad rozšíření HIV/AIDS mezi dospělou populací (15-49 let), 2010, v %

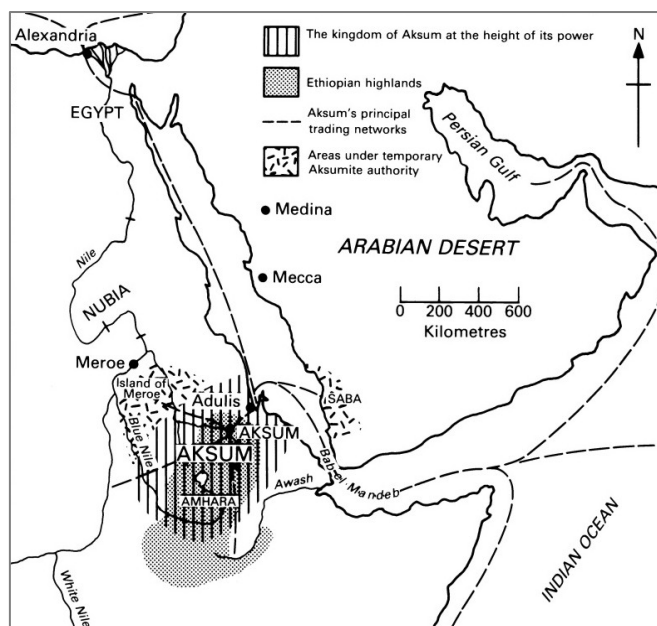
Zdroj: UNDP, 2011b

2 Nejdůležitější historické události

Etiopie je přezdívána kolébkou lidstva. Jméno Etiopie (Aethiopia) je řeckého původu a označuje „zemi opálených lidí“. Až do 6. století n. l. neexistuje o historii Etiopie příliš údajů a je provázená celou řadou legend. Na africkém kontinentu se nacházejí pozůstatky nejstarších forem člověka a jeho předchůdců. Na území Etiopie v Awašském údolí byla nalezena Lucy. Pozůstatky ženy, která zde žila asi před třemi miliony lety, jsou považovány za druhé nejstarší a nejlépe zachovalé na světě. Jelikož byly v oblasti Etiopie uskutečněny i další nálezy, je považována za místo původu druhu Homo sapiens (Mojdl, 2005).

2.1 Aksumská říše

Vznik Aksumské říše je určen přibližně na 3. století př. n. l. a její trvání do roku 1000 n. l. Odhaduje se, že se říše rozkládala v severní části Etiopie a na území Eritrei, jak ukazuje obrázek 10.

Obrázek 10 Aksumská říše

Zdroj: Shillington, 2012

Aksumská říše se postupně rozrůstala i do jižní Arábie. Dochované nápisy a archeologické nálezy nasvědčují, že se jednalo o klidné období, a dokládají prosperitu říše. Prvním biskupem byl Frumentius, který také představil křesťanskou víru v zemi. Král Susenyos byl prvním panovníkem, který přijal křesťanství. Dalším významným aksumským králem byl Kaleb. Období jeho vlády bylo označováno za zlatý věk Aksumu. V roce 578 podlehl Arabský poloostrov Perské říši, čímž ztratila Aksumská říše nejenom příjmy plynoucí z obchodu na Arabském poloostrově, ale i přístup k Rudému moři. Byl zde také zaveden islám Muhammadem z kmene Kurajšovců. Konec říše přišel s nájezdy Arabů (Mojdl, 2005).

2.2 Dynastie Zagwe

Následovala vláda dynastie Zagwe (1150 – 1270), jejíž počátky jsou odhadovány kolem roku 1150. V tomto období vzniklo velké množství skalních chrámů, zvláště v okolí hlavního města Lalibela. Tyto krásné chrámy jsou dodnes považovány za turistickou a kulturní raritu. Dynastie se sama vzdala vlády na nátlak církve (Mojdl, 2005).

2.3 Obnovená etiopská říše

Za vlády obnovené šalamounské dynastie (1270 – 1510) došlo v Etiopii k upevnění feudalismu. Panovník uděloval půdu za prokázané služby, a vznikala tak třída bohatých feudálů. Etiopie zaznamenala v těchto letech nebývalý rozkvět písemnictví. Začalo také docházet k bojům s muslimy. Během válek byly ničeny kostely a kláštery a křesťané byli mučeni a nuceni pod hrozbou smrti přestoupit na islám. V polovině 15. století se etiopští mniši pokusili navázat styky s Římem a Evropou. V roce 1520 se spojili s Portugalci, kteří jim pomohli v dlouhotrvajícím boji s Turky a muslimy (GEBREKIDAN, 2010). O obnovu země, zničených kostelů a klášterů se po osvobození postaral král Galawdewos (Mojdl, 2005).

2.4 Počátky moderní Etiopie

Důležitým panovníkem moderní historie Etiopie byl Tewodoros II., který se snažil o sjednocení země a nevzdal se při boji s Anglií. Sjednocení dokončil až koncem 19. století císař Menelik II., který založil Addis Abebu. V roce 1930 začal císař Haile Selassie modernizovat zemi. Jeho snaha byla ovšem přerušena italskou okupací v roce 1935. K pádu Selassieho vlády přispěla krize způsobená válkou se Somálskem a partyzánskou válkou Eritrejců za nezávislost, která vyústila v krutý hladomor (Mojdl, 2005).

Po převratu rozpoutala armáda v čele s plukovníkem Mengistu Haile Mariam takzvaný „rudý teror“, jemuž padlo za oběť tisíce Etiopanů. Následoval další hladomor v roce 1984 a 1985. V roce 1950 se stala Eritrea autonomní součástí Etiopie a ta nastoupila na cestu k demokracii. Eritrejci odporovali až do 90. let 20. století. V této době také získala nezávislost severní část Etiopie – Eritrea. Hraniční spory obou zemí o kousek pouště však vyvolaly válečný konflikt, jemuž padlo za oběť zhruba sto tisíc lidí (Mojdl, 2005).

3 Politická situace

Do roku 1974 byla Etiopie císařstvím. Posledním císařem byl Haile Selassie I, který byl svržen marxistickou vojenskou juntou. Do jejího vedení se dostal Mengistu Haile Mariam a komunistickému režimu vládl až do roku 1991, kdy byl svržen lidovým povstáním vedeným tigrejsko-eritrejskými silami. V roce 1993 se po vítězství v občanské válce mohla osamostatnit Eritrea, která byla po desetiletí součástí Etiopie a snažila se získat samostatnost již od roku 1961. V Etiopii se vedení ujala vítězná povstalecká koalice. V letech 1994 a 1995 se konaly první pluralitní volby v etiopské historii a vznikla federace s novou ústavou (MZV ČR, 2011).

V roce 2005 proběhly parlamentní volby, v nichž zvítězila politická koaliční strana Etiopská lidová revoluční demokratická fronta (Ethiopian People's Democratic Revolutionary Front – EPRDF) v čele s předsedou vlády Melesem Zenawim. V současnosti je EFDR federativní republika s dvoukomorovým parlamentem složeným ze Sněmovny lidových zástupců a ze Sněmovny federace. Každý z federálních států má svůj parlament, vládu a prezidenta. Nynější prezident Girma Woldegiorgis má omezené pravomoci a zastává spíše ceremoniální funkci. Předseda vlády Meles Zenawi zemřel v srpnu 2012 a nahradil ho místopředseda vlády Hailemariam Desalegn (MZV ČR, 2011).

Ve volbách v roce 2005 získala většinu v dolní komoře parlamentu koalice politických stran Etiopská lidová revoluční demokratická fronta a Sjednocené etiopské demokratické síly. EPRDF se skládá z Tigrajské lidové osvobozené fronty, Oromské lidové demokratické organizace, Amharského národního demokratického hnutí a Jihoetiopské lidové demokratické fronty. Opozičními stranami jsou Koalice za jednotu a demokracii a Jednota za demokracii a spravedlnost (MZV ČR, 2011).

3.1 Účast v mezinárodních organizacích

EFDR je členem těchto mezinárodních organizací: Organizace spojených národů (OSN), Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu (UNESCO), Organizace OSN pro průmyslový rozvoj (UNIDO), Organizace spojených národů pro obchod a rozvoj (UNCTAD), Úřadu vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR), Organizace pro výživu a zemědělství (FAO), Světové zdravotnické organizace (WHO), Mezinárodní organizace práce (ILO) a Mezinárodního měnového fondu (IMF). Dále je členem Africké unie (AU) a Hospodářské komise OSN pro Afriku (ECA). Není členem Světové obchodní organizace (WTO), ale od ledna 2003 probíhají přístupová jednání (BUSINESSINFO, 2011c).

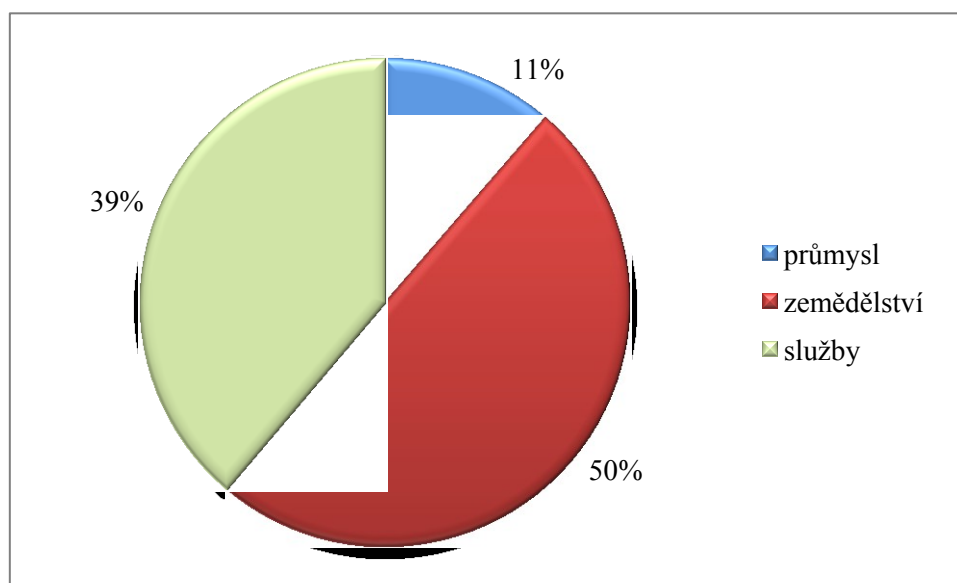

4 Ekonomická charakteristika

Tato kapitola nastiňuje ekonomickou stránku země na základě analýzy jednotlivých sektorů hospodářství a základních makroekonomických ukazatelů. Dále podává informace o inflaci, nezaměstnanosti, kurzu národní měny a míře korupce.

4.1 Sektory národního hospodářství

Rozložení ekonomických sektorů v národním hospodářství Etiopie je znázorněno na obrázku 11 a podrobněji popsáno v následujících podkapitolách.

Obrázek 11 Podíl sektorů národního hospodářství na HDP

Zdroj: MZV ČR, 2011

4.1.1 Zemědělství

Etiopská ekonomika je založena na zemědělské produkci, která představuje polovinu HDP, 90 % exportu a 80 % zaměstnanosti. Zemědělský sektor trpí náhlými klimatickými

změnami, častými suchy, jednoduchými způsoby obdělávání půdy a nízkou úrovní mechanizace. Rozhodujícím produktem pro etiopskou ekonomiku je káva. Etiopie je považována za jednu ze zemí jejího původu. Jelikož byly ceny kávy v minulosti velice nízké, farmáři často přecházeli na pěstování katy¹, aby zvýšili svůj výdělek (CIA, 2011).

V Etiopii se rovněž pěstují obiloviny: teff², ječmen, pšenice, proso, čirok, cukrová třtina, olejninu a brambory. V některých částech se také pěstuje vinná réva, ze které se vyrábí víno. Ze zemědělských produktů se vyváží především káva, živá zvířata, kůže a kožené výrobky. Dle etiopské ústavy vlastní všechnu půdu stát a poskytuje uživatelům dlouhodobé pronájmy. Z tohoto důvodu zůstává velké množství zemědělské půdy nevyužito (CIA, 2011).

4.1.2 Průmysl

Etiopský průmysl představuje 11 % HDP a zaměstnává 5 % aktivního obyvatelstva. Průmysl se soustředí na výrobu potravin, nápojů, chemikálií, léků, zpracování usní a kovů a výrobu stavebních hmot. Na vývoji průmyslových technologií spolupracovalo i bývalé Československo, a to v těchto oblastech: pivovary, cukrovary, koželužny, geologický průzkum, elektrárny aj. (Mojdl, 2005).

4.1.3 Služby

Sektor služeb v EFDR vytváří 39 % HDP a zaměstnává 10 % obyvatel. I když má tato země všechny předpoklady pro rozvoj turistického ruchu, prozatím jí v tom brání nedostatečně vyvinutá dopravní i turistická infrastruktura. Podle Světové banky navštívilo v roce 2008 Etiopii 330 000 zahraničních turistů. Do sousední Keni jich však ve stejném

---

¹ Kata jedlá je tropická rostlina pocházející z východní Afriky. Mladé výhonky a listy této rostliny se žvýkají a působí jako droga (Valíček, 2002).

² Teff je etiopská zrnina používaná na výrobu chleba (Mojdl, 2005).

roce zavítalo celkem 1 141 000. Na podporu turistického ruchu byla založena vládní Etiopská komise cestovního ruchu (BUSINESSINFO, 2012).

4.2 Infrastruktura

V minulém desetiletí přispěla infrastruktura 0,6% ročním růstem HDP na 1 obyvatele. Jak bylo zmíněno v předchozím textu, Etiopie je převážně zemědělskou zemí. Nejvíce obydlenou oblastí je hlavní město Addis Abeba, které se nachází ve středu země. V tomto městě má etiopská infrastruktura své centrum a odtud se rozšiřuje dále. Většina obyvatel a zemědělských aktivit je soustředěna v centrální a severní oblasti země. Směrem na východ a jih země se pak zalidnění snižuje. Nejméně rozvinutou infrastrukturu lze nalézt jižně od hlavního města. Hlavní výzvou pro Etiopii je v současnosti zlepšení výjimečně nízké úrovně dostupnosti zemědělských oblastí. Etiopská dopravní síť je také značně izolována od okolních zemí. Neexistuje např. žádné významné spojení se sousední Ugandou, Súdánem či Eritreou (WB, 2010).

4.2.1 Silniční doprava

Vláda si je vědoma důležitosti silniční dopravy pro ekonomický růst a pro maximální využití bohatství země. V minulých letech proto výrazně zvýšila množství finančních prostředků určených na stavbu silnic. V Etiopii se nachází 4 100 km asfaltových silnic a 19 000 km štěrkových a jiných silnic, po nichž se přepravuje 95 % osob a nákladů. Nejvíce pozornosti je věnováno silnicím spojujícím největší města a spojnicím se sousedním Džibutskem a Keňou. V minulých letech věnovala Etiopie na silniční dopravu 3 % HDP (WB, 2010).

4.2.2 Letecká doprava

Etiopie je v regionálním měřítku vůdcem v letecké dopravě. Etiopská letecká společnost Ethiopia Airlines je jednou ze tří největších afrických mezinárodních přepravců a zabezpečuje lety do velkého množství měst v centrální části Afriky. Letiště v Addis Abebě (Addis Ababa Bole International Airport) bylo v nedávné době modernizováno a stalo se jedním ze tří hlavních vstupních bran do subsaharské Afriky. V roce 2003 byl otevřen nový terminál pro cestující a v roce 2006 terminál pro přepravu nákladů. Další mezinárodní letiště se nacházejí v Dire Dawě a Bahir Daru (WB, 2010).

4.2.3 Námořní doprava

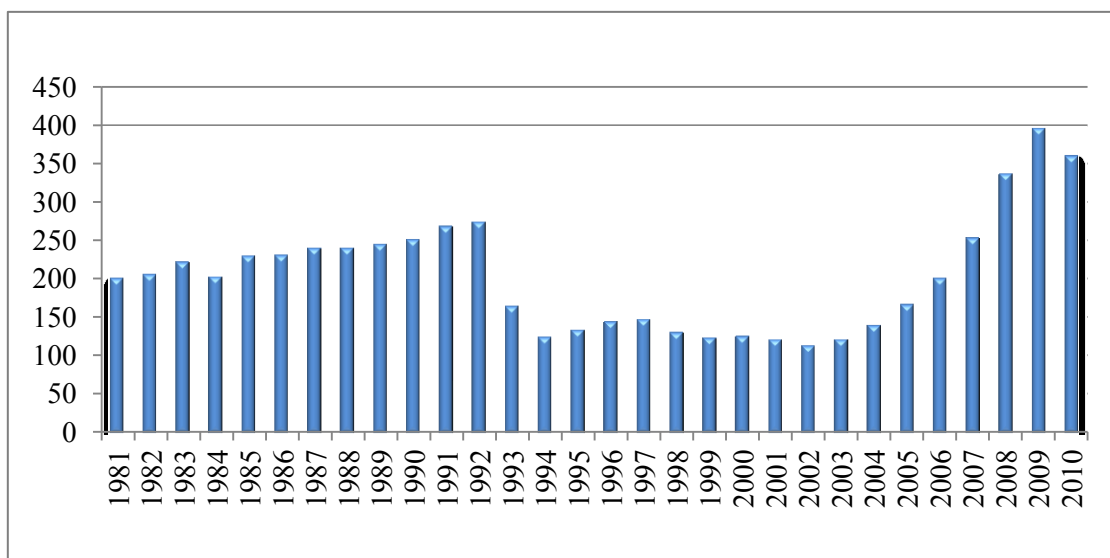
V minulosti využívala Etiopie tři přístavů: Assab, Masawa a Džibuti. Po skončení etiopsko-eritrejské války a osamostatnění Eritreje, přeměrovala země svůj zahraniční obchod do přístavu v Džibuti. V dubnu roku 2007 byla podepsána dohoda o vícestupňovém dopravním systému, který má za cíl zrychlit odbavení a přepravu zásilek EFDR. Jediným přepravcem pro export i import je nyní Etiopská lodní dopravní společnost (Ethiopian Shipping Lines – ESL) (WB, 2010).

4.3 HDP

V posledním desetiletí zažívá Afrika převratný ekonomický růst. Některé z nejrychleji rostoucích ekonomik na světě se nacházejí právě na africkém kontinentu. I Etiopie zaznamenává v poslední době stabilní růst HDP. V roce 2011 byla dokonce 4. nejrychleji rostoucí ekonomikou v Africe. Tento růst je způsoben spíše státní politikou než rozvojem soukromého sektoru. Přispívá k němu také export zemědělských produktů a růst v sektoru služeb (WB, 2010).

Podle Světové banky (2010) bylo v roce 2010 HDP Etiopie 29,7 milionů USD. Z následujícího grafu je patrný pozitivní vývoj HDP na 1 obyvatele od roku 1981 do roku

2010. Za posledních 10 let se hodnota HDP zvýšila ze 125 USD/1 obyvatele v roce 2000 na 358 USD/1 obyvatele v roce 2010.

Obrázek 12 HDP na 1 obyvatele (v USD, v běžných cenách)

Zdroj: WB, 2012d

Tabulka 3 porovnává růst HDP v Etiopii se sousední Keňou, Českou republikou a USA. Je zde zřejmé, že růst HDP je poměrně vysoký. Např. v roce 2011, růst HDP Etiopie (7,5 %) několikrát převyšoval růst HDP ČR (1,7 %) nebo USA (1,7 %).

Tabulka 3 Růst HDP (v % za rok)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Etiopie	10,8	11,5	10,8	8,8	10,1	7,5
Keňa	6,3	7,0	1,6	2,6	5,3	4,5
ČR	6,8	6,1	2,5	-4,1	2,3	1,7
USA	2,7	1,9	0	-2,7	2,9	1,7

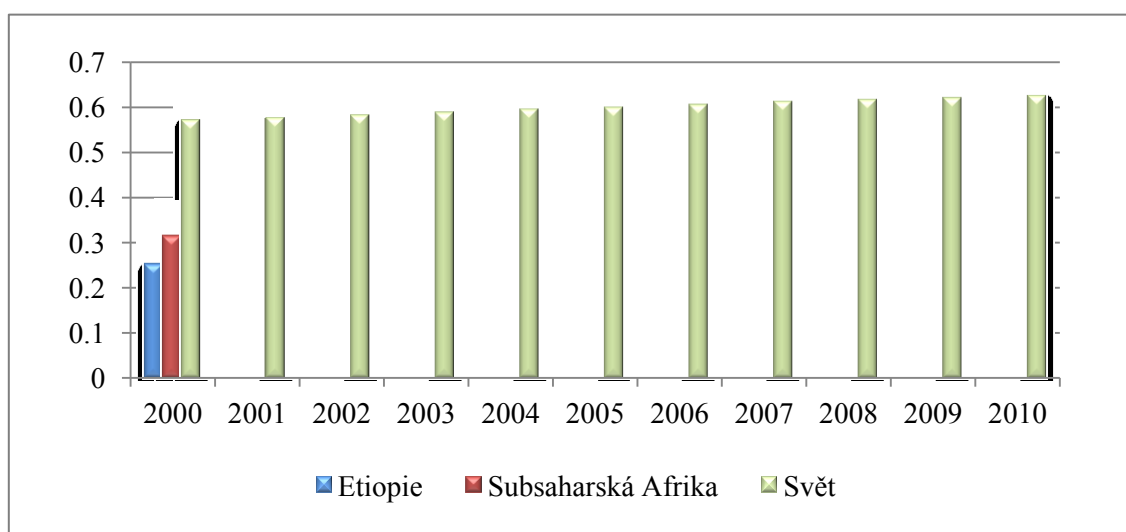
Zdroj: WB, 2012d

Není pochyb, že ekonomický růst je rozhodující pro lidský rozvoj a je nezbytné, aby byl dlouhodobě udržitelný. Etiopská vláda intenzivně podporuje proces industrializace země.

Investuje převážně do výstavby silnic, energetického sektoru, letectví a průmyslu. I přes tento výrazný ekonomický růst zůstává Etiopie stále jedním z nejvíce nesoběstačných států světa v oblasti výživy. Tato chronická neschopnost zajistit dostatek potravin pro obživu obyvatel vlastní země má původ ve špatné vládě (UNDP, 2012).

4.4 Index lidského rozvoje

Komplexnějším ukazatelem než HDP je Index lidského rozvoje (HDI), který kombinuje více ukazatelů pro posouzení rozvinutosti země. HDI je složen ze tří faktorů: hmotné životní úrovně (HDP na 1 obyvatele), zdraví a kvality života (průměrná délka dožití) a rozsahu vzdělávacích příležitostí (kombinovaný podíl populace navštěvující školy) (Kučera, 2006).

Obrázek 13 Index lidského rozvoje (hodnoty indexu HDI)

Zdroj: UNDP, 2011a

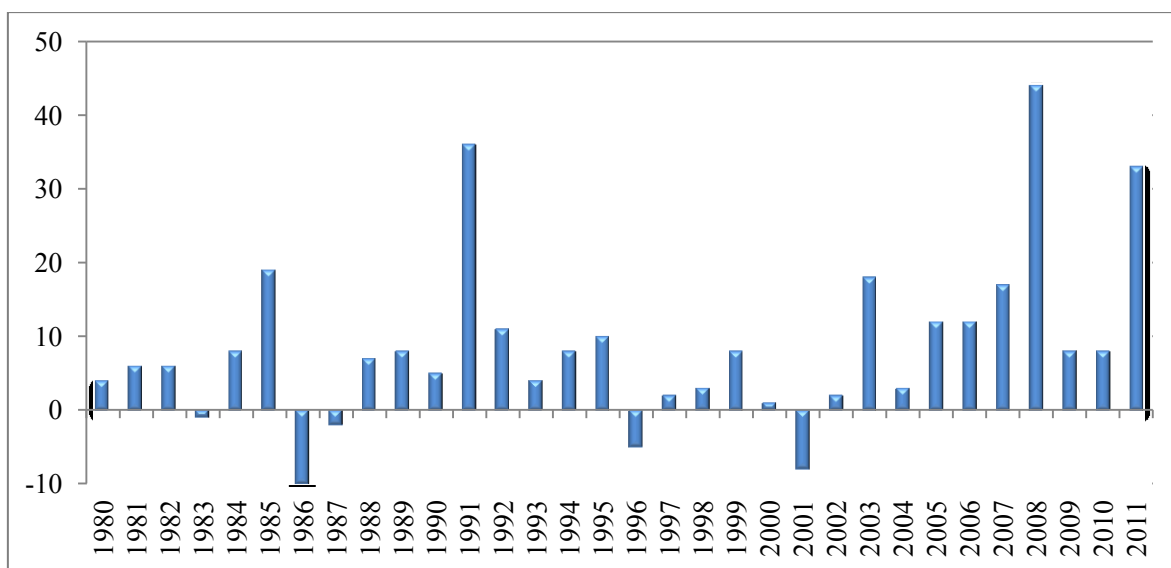
Obrázek 13 znázorňuje vývoj Indexu lidského rozvoje a porovnává Etiopii se subsaharskou Afrikou a světem. V roce 2010 dosahovalo HDI v Etiopii hodnoty 0,33 a umístila se jen nepatrně pod průměrem subsaharské Afriky s HDI 0,39. Z grafu je patrné, že průměr

HDI ve světě byl ve stejném roce téměř dvakrát vyšší (6,2). HDI se v Etiopii zvyšuje přibližně stejným tempem jako ve světě.

I přes ekonomický růst v minulých letech patří Etiopie stále mezi nejméně rozvinuté země světa. Dle HDI se Etiopie umístila v roce 2011 na 174. místě ze 187 zemí světa. Důvodem je hlavně nedostatečná infrastruktura a vysoká negramotnost (MZV, 2012). Mapa zobrazující HDI na celém světě se nachází v příloze B.

4.5 Inflace

Následující graf zachycuje vývoj inflace v Etiopii od roku 1980.

Obrázek 14 Míra inflace (růst spotřebitelských cen, v %)

Zdroj: WB Data, 2012

Po většinu let vykazuje Etiopie značně vysokou míru inflace. Za posledních 30 let dosáhla nejvyšší úrovně v roce 2008, kdy byla míra inflace 44 %. V následujících dvou letech byl zaznamenán výrazný pokles na 8 %. V roce 2011 se ovšem znovu zvýšila na 33 %. Příčinou těchto výkyvů je rostoucí ekonomika, farmáři požadující vyšší ceny vlastních produktů a rostoucí poptávka.

4.6 Nezaměstnanost

Podle Mezinárodní organizace práce (International Labour Organization – ILO) je v rozvinutých zemích za nezaměstnanou považována osoba, která: je bez práce, je připravena k nástupu do práce a aktivně hledá práci. Tato definice se však v případě rozvojových zemí liší. Pro etiopský trh práce je použita volnější definice nezaměstnanosti. Ta zahrnuje kromě již zmíněných kritérií i osoby, které práci nehledají nebo byly od hledání práce odrazeny. Za osobu odrazenou od hledání práce se považuje např. osoba nezaměstnaná, která má o práci zájem, ale nepodnikla žádný aktivní krok k jejímu nalezení, neboť si myslí, že na pracovním trhu neexistují volná pracovní místa (ILO, 2011).

Tabulka 4 Míra nezaměstnanosti v Etiopii (v %)

	2004	2009	2010	2011	2012
Celkem	22,9	20,4	18,9	18,0	17,5
Muži	15,8	12,2	11,0	11,4	11,4
Ženy	30,6	29,6	27,4	25,3	24,2

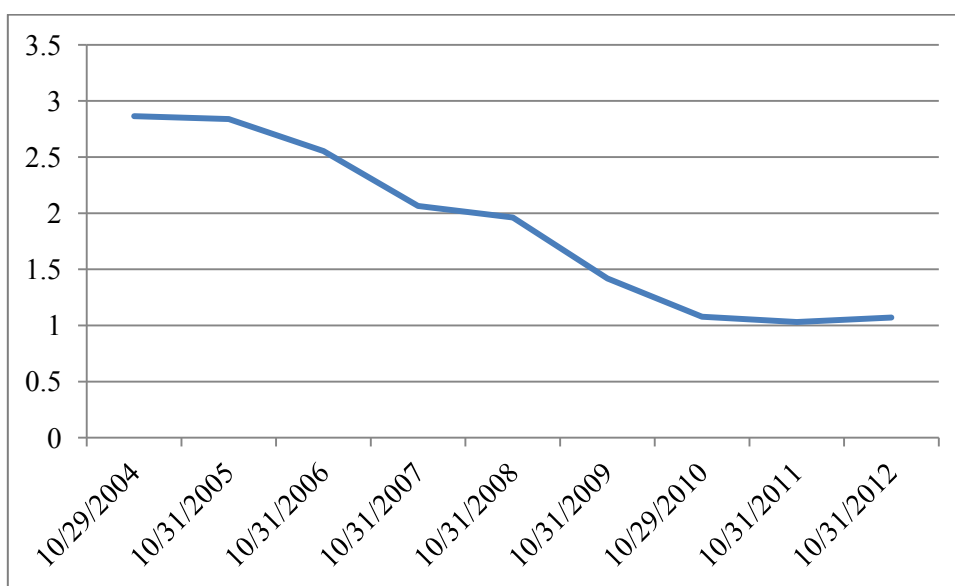
Zdroj: CSA, 2012

Etiopie trpí vysokou mírou nezaměstnanosti. Příčinou jsou převážně chybějící informace o trhu práce. Od roku 2004, kdy míra nezaměstnanosti dosahovala až 22,9 % je evidentní klesající trend nezaměstnanosti. Tento fakt zobrazuje tabulka 4. V roce 2012 klesla míra nezaměstnanosti na 17,5 %. Výrazný rozdíl je patrný v nezaměstnanosti mužů a žen. Tento rozdíl je v posledních letech více jak dvojnásobný. V roce 2012 bylo nezaměstnaných 11,4 % mužů a 24,2 % žen (EGOV, 2011b).

4.7 Národní měna

Národní měnou je 1 etiopský birr = 100 centů (mezinárodní kód ETB). Pro mezinárodní platební styk je používán USD. Etiopský birr byl po dlouhá léta jednou z nejsilnějších měn v Africe. Kurz je od roku 2001 regulován Centrální bankou. V posledních letech ovšem značně devalvoval, jak ukazuje obrázek 15. Podle České národní banky byl kurz dne 29. 10. 2004 2,864 CZK/ETB, dne 31. 10. 2009 klesl na 1,4 CZK/ETB a o tři roky později 31. 10. 2012 na 1,070 CZK/ETB (ČNB, 2012).

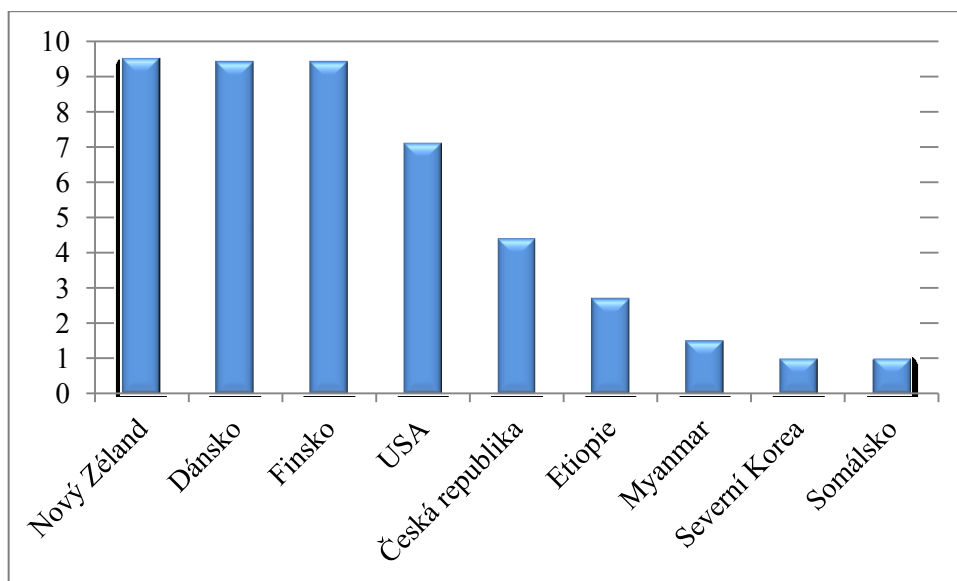
Obrázek 15 Vývoj kurzu etiopského birru

Zdroj: ČNB, 2012

4.8 Korupce

Míra korupce je měřena indexem CPI (Corruption Perceptions Index), který v roce 1995 zavedla Transparency International. Korupce je definována jako zneužití postu či pravomocí v politice a veřejné správě pro dosažení nezaslouženého soukromého zisku. Index CPI řadí 183 zemí na stupnici od 10 (nejnižší korupce) do 0 (nejvyšší korupce) (Transparency International, 2011a).

Z následujícího grafu je patrné, že Etiopie patří mezi země s vysokou mírou korupce. Z porovnávaných 183 zemí vykazují data nejnižší hodnoty korupce ve státech: Nový Zéland (9,5), Dánsko (9,4) a Finsko (9,4). Nejvyšší korupce je ve státech: Somálsko (1), Severní Korea (1) a Myanmar (1,5). Pro zajímavost je do grafu zařazena také Česká republika (4,4). CPI index je ve světovém měřítku graficky zobrazen v příloze C.

Obrázek 16 CPI ve vybraných zemích světa, 2011

Zdroj: Transparency International, 2011a

5 Zahraniční obchod

V kapitole Zahraniční obchod jsou nejprve popsány nejdůležitější historické milníky vzájemné spolupráce Etiopie a ČR. Tato kapitola též podává informace o hlavních vývozních a dovozních komoditách mezi Etiopií a ČR. Zabývá se rovněž zahraničním obchodem Etiopie, jejími nejvýznamnějšími obchodními partnery a hlavními obchodovanými komoditami. V závěru kapitoly je uvedena obchodní bilance obou zemí, očekávaný vývoj a perspektivy vzájemné spolupráce.

5.1 Historický vývoj

Obchodní a ekonomické vztahy EFDR a ČR sahají do období po roce 1918. Tradice byla započata v roce 1920 dodáním muniční továrny. Československo bylo v této době zastupováno francouzským velvyslanectvím. V roce 1959 bylo založeno v Etiopii československé velvyslanectví. V tomto roce byla také podepsána Smlouva o přátelství a Dohoda o kulturní, vědecké a technické pomoci. Odborníci z Československa zde poté pomohli se stavbou několika továren a nemocnice. Dále byla dodána celá řada investičních celků např. textilní provozy, obuvnický závod, pneumatikárna, obilní mlýny či pivovary. Od té doby byla Etiopie pro České investory vždy velmi zajímavým obchodním partnerem na africkém kontinentu (MZV ČR, 2008).

Od 1. 5. 2004, kdy vstoupila ČR do Evropské unie (EU), se pro obchod s Etiopií používá Dohoda z Cotonou³. Dne 25. 7. 2007 byla podepsána dvoustranná dohoda mezi oběma vládami Dohoda o zamezení dvojímu zdanění a prevenci daňových úniků s přihlédnutím k daním z příjmu. V jednání jsou dále Dohoda o ochraně investic a Dohoda o vědecko-technické spolupráci (BUSINESSINFO, 2011a).

---

³ Dohoda z Cotonou je smlouva mezi Evropskou unií a skupinou afrických, karibských a tichomořských států (African, Caribbean and Pacific Group of States, ACP). Byla podepsána v červnu roku 2000 v Cotonou v Beninu 78 státy ACP a 15 státy EU. Hlavním cílem je zmírnit či odstranit chudobu a přitom podporovat udržitelný rozvoj a integraci ACP zemí do světové ekonomiky (Commonwealth Secretariat, 2004).

5.2 Zahraniční obchod ČR

Následující tabulka poskytuje údaje o dovozních a vývozních komoditách ČR ve finančním vyjádření. V roce 2011 byly do Etiopie vyvezeny stroje a dopravní prostředky za více než 3,5 mil. USD a tržní výrobky za 1,5 mil. USD. Nejvíce dováženy byly potraviny a zvířata (5,7 mil. USD) a suroviny (870 tis. USD).

Tabulka 5 Vývozní a dovozní komodity ČR (2011, v tis. USD)

Vývoz		Dovoz	
Stroje a dopravní prostředky	3 598	Potraviny a živá zvířata	5 723
Tržní výrobky	1 583	Suroviny	870
Průmyslové spotřební zboží	576	Průmyslové spotřební zboží	535
Chemikálie	194	Tržní výrobky	202

Zdroj: BUSINESSINFO, 2011a

V oblasti služeb spolupracuje ČR s Etiopií pouze v oblasti pivovarnictví a poradenství při industrializaci koncernu Metals and Engineering Corporation. Řada dalších oblastí služeb je vyhrazena pouze pro místní firmy a pro zahraniční investory jsou nepřístupné např. bankovníctví, pojišťovací služby, televizní a rozhlasové vysílání a námořní doprava (BUSINESSINFO, 2011a).

5.3 Zahraniční obchod Etiopie

Tabulka 6 znázorňuje zahraniční obchod Etiopie a její nejdůležitější obchodní partnery. Přes 30 % etiopských komodit je vyváženo do Evropské unie. Druhým největším obchodním partnerem je Čína (14 % vývozu). Dalšími významnými partnery pro vývoz jsou Saúdská Arábie, USA a Súdán. Etiopie dováží nejvíce z Číny (15,5 %) a dále pak z EU (11,7 %), USA (9,7 %), Saúdské Arábie (9,1 %) a Indie (3,4 %).

Tabulka 6 Nejdůležitější obchodní partneři Etiopie (2010, v %)

Vývoz		Dovoz	
EU 27	32,1	Čína	15,5
Čína	14,1	EU 27	11,7
Saúdská Arábie	7,1	USA	9,7
USA	6,8	Saúdská Arábie	9,1
Súdán	4,6	Indie	3,4
Džibutsko	3,1	Turecko	2,2
Japonsko	2,3	Kanada	2,2
Izrael	2,3	Súdán	1,8
Turecko	2,1	Jordánsko	1,3
Jemen	2,1	Tunisko	1,1
Indie	1,5	Japonsko	1,1
Švýcarsko	1,2		

Zdroj: BUSINESSINFO, 2011b

Následující tabulka uvádí hlavní vývozní a dovozní komodity. Etiopie nejvíce vyváží kávu (31,2 %), zeleninu (17,5 %) a olejniny (14,8 %). Paliva a oleje tvoří téměř 20 % dovozu. Dále se dováží elektrická a elektronická vybavení (15 %), strojní zařízení (12,9 %) a vozidla (9,7 %). Je zakázáno dovážet narkotika, pornografii a falešné peníze. Omezen je dovoz zbraní, munice, živých zvířat, potravin a léčiv (BUSINESSINFO, 2011b).

Tabulka 7 Vývozní a dovozní komodity Etiopie (2010, v %)

Vývoz		Dovoz	
Káva	31,2	Paliva a oleje	19,1
Zelenina	17,5	Elektrické a elektronické vybavení	15,0
Olejniny	14,8	Strojní zařízení	12,9
Drahé kovy a minerály	7,9	Vozidla	9,7
Květiny	7,1	Obiloviny	4,3
Živá zvířata	7,1	Polotovary z kovu	3,9
Kůže a kožené zboží	2,9	Ocel, železo	3,7
		Živočišný a rostlinný olej	3,1
		Farmaceutika	2,9
		Hnojiva	2,8
		Plasty	2,6

Zdroj: BUSINESSINFO, 2011b

5.4 Obchodní bilance

Následující tabulka zobrazuje export, import, tempo růstu, obchodní bilanci a celkový obrat mezi Etiopií a Českou republikou od roku 2005 do roku 2011. Z tabulky je patrné, že obchodní vztahy obou zemí nejsou příliš významné. Celkový obrat se zvýšil ze 4,1 mil. USD v roce 2005 na více než 7,1 mil. USD v roce 2010. Etiopský export ukazuje růst mezi roky 2005 a 2008 a značný pokles v následujících letech. Podle údajů v tabulce vzrostl export Etiopie do ČR ze 445 tis. USD v roce 2005 na 597 tis. USD v roce 2008 a poté klesl na 147 tis. USD v roce 2011. Také import vzrostl od roku 2005 z 3,7 mil. USD na 7,3 mil. USD v roce 2008 a poté klesl na 3,8 mil. USD v roce 2011.

Tabulka 8 Obchodní bilance Etiopie a ČR (v tis. USD)

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Export	445	335	522	597	358	249	147
Tempo růstu (v %)	1,4	-24,5	55,6	14,3	-39,9	-30,6	-41,0
Import	3 744	4 202	11 126	7 618	7 304	6 868	3 995
Tempo růstu (v %)	1 185,0	12,2	164,7	-31,5	-4,1	-6,0	-42,0
Obchodní bilance	3 299	3 866	10 603	7 020	6 945	6 619	3 847
Celkový obrat zahraničního obchodu	4 189	4 538	11 649	8 215	7 663	7 117	4 142

Zdroj: ECCSA, 2011

5.5 Očekávaný vývoj a perspektivy spolupráce

V současnosti prochází hospodářství v Etiopii ekonomickou reformou, která si klade za cíl posunout zemi ze skupiny nejméně rozvinutých zemí mezi země se středním příjmem. Značný růst HDP v posledních letech potvrzuje, že je Etiopie na dobré cestě. Ačkoliv v 70. a 80. letech 20. století patřila Etiopie mezi české tradiční obchodní partnery, v současné době se obrat vzájemného obchodu nachází pod hranicí možností. V roce 2012 byla hodnota českého exportu pouze 4,1 mil. USD a Etiopie se tak umístila až na 12. místě v subsaharské Africe např. za státy Togo, Tanzanie nebo Čad (MPO, 2011).

V budoucnu by bylo oboustranně výhodné oživit vzájemné vztahy a využít potenciál, který skýtá obchodní výměna těchto dvou zemí. Nejvíce perspektivními pro budoucí spolupráci byly zvoleny následující oblasti: energetika, dopravní infrastruktura (výstavba železnice) a zpracovatelský průmysl (koželužny, mlýny, sladovny, pivovary). Etiopie se také snaží o vytvoření přímého leteckého spojení společností Ethiopian Airlines mezi Prahou a Addis Abebou (MPO, 2011).

6 Zahraniční rozvojová spolupráce

Jak uvádí Horký:

„Česká republika, řadící se mezi demokratické a ekonomicky vyspělé země, uznává princip solidarity mezi lidmi a státy a přijímá svůj díl odpovědnosti při řešení globálních problémů. Jedním z výrazů tohoto postoje je její přiměřená účast na poskytování zahraniční pomoci“ (Horký, 2010, s17).

Nejprve je důležité definovat pojem rozvojová pomoc (Official Development Assistance, ODA). Podle Ministerstva financí ČR je oficiální rozvojovou pomocí taková pomoc, která:

- *„je poskytována oficiálními agenturami (národními a/nebo místními orgány veřejné správy),*
- *je realizována s hlavním cílem podporovat ekonomický rozvoj a prosperitu rozvojových zemí,*
- *má povahu spolufinancování (zahrnuje složku grantu ve výši min. 25%)“* (MF ČR, 2011).

Celosvětový objem rozvojové pomoci činí cca. 100 mld. eur. Podíl České republiky je přibližně jedna tisícina. Dá se tedy konstatovat, že pomoc České republiky je z celosvětového měřítka zanedbatelná. Na druhou stranu je nutné říci, že ČR poskytuje rozvojovou pomoc již od poloviny 90. let minulého století a dnes tato pomoc tvoří více než 4 mld. Kč z veřejných rozpočtů ročně (Horký, 2010).

Podle MZV ČR vydala Česká republika v roce 2010 na rozvojovou pomoc přes 4 mld. Kč. Rozdělení financí podle jednotlivých účelů je znázorněno v tabulce 9.

Tabulka 9 Oficiální rozvojová pomoc (ODA) ČR v roce 2010

	Vynaložené prostředky (v mil. Kč)	Podíl na celkové ODA v ČR (v %)
	Dvoustranná pomoc	
Dvoustranné projekty v zahraničí	477,32	10,99
Projekty provinčních rekonstrukčních týmů	66,46	1,53
Transformační spolupráce	43,47	1,00
Stipendia	106,26	2,45
Rozvojové vzdělávání a osvěta	11,87	0,27
Podpora nevládních neziskových organizací	9,61	0,22
Pomoc uprchlíkům	258,28	5,95
Humanitární pomoc (státní správa)	109,50	2,52
Humanitární pomoc (kraje a VŠ)	32,47	0,75
Projekty mezinárodních organizací	15,23	0,35
Civilní mise	82,65	1,90
Mírové operace	164,44	3,79
Všeobecná rozpočtová podpora	7,00	0,16
Ostatní rozvojové aktivity (státní správa)	21,00	0,48
Ostatní rozvojové aktivity (kraje)	11,63	0,27
Ostatní rozvojové aktivity (vysoké školy)	7,78	0,18
Administrativní náklady	89,25	2,06
Dvoustranná pomoc celkem	1 514,20	34,87
	Mnohostranná pomoc	
OSN	119,58	2,75
EU	2 102,78	48,43
Světová banka	210,72	4,85
Regionální rozvojové banky	252,40	5,81
Ostatní organizace	142,11	3,27
Mnohostranná pomoc celkem	2827,59	65,12
Česká ODA celkem	4341,79	100,00

Zdroj: MZV ČR, 2010

Mnohostranná pomoc (2,8 mld. Kč) převažuje nad pomocí dvoustrannou (1,5 mld. Kč). Nejvýznamnější složku dvoustranné pomoci tvoří Dvoustranné projekty v zahraničí (477 mil. Kč), v rámci mnohostranné pomoci je nejvíce přispíváno do EU (2,8 mld. Kč).

Kvůli stále se opakujícím obdobím sucha je Etiopie výrazně závislá na mezinárodní pomoci. ČR orientuje svou zahraniční rozvojovou pomoc v Etiopii hlavně do oblastí vzdělávání a vodohospodářství, dále pak do oblasti ochrany půdních zdrojů a sociálního rozvoje (MZV ČR, 2011).

Zahraněční rozvojová spolupráce ČR (ZRS ČR) vychází ze státního rozpočtu ČR a je poskytována na základě bilaterálních i multilaterálních smluv. V roce 2010 byla dokončena transformace ZRS ČR přijetím zákona o rozvojové spolupráci. V tomto roce také Rada pro ZRS dokončila Konceptci ZRS ČR na období 2010 – 2017, která zavádí nové teritoriální a sektorové priority. Tabulka 10 porovnává starou a novou koncepci rozdělení zemí pro rozvojovou spolupráci (FoRS, 2011a).

Tabulka 10 Porovnání staré a nové koncepce rozdělení zemí

Období 2006 – 2010		Období 2011 – 2017	
Programové země	Angola, Bosna a Hercegovina, Jemen, Moldavsko, Srbsko, Vietnam, Zambie	Programové země	Afghánistán, Bosna a Hercegovina, Etiopie, Moldavsko, Mongolsko
Střednědobé prioritní země	Afghánistán, Irák	Projektové země	Gruzie, Kambodža, Kosovo, Palestinské autonomní území, Srbsko
Projektové země	Kambodža, Palestinské autonomní území, Kosovo, Etiopie	Phase out země	Angola, Jemen, Vietnam, Zambie

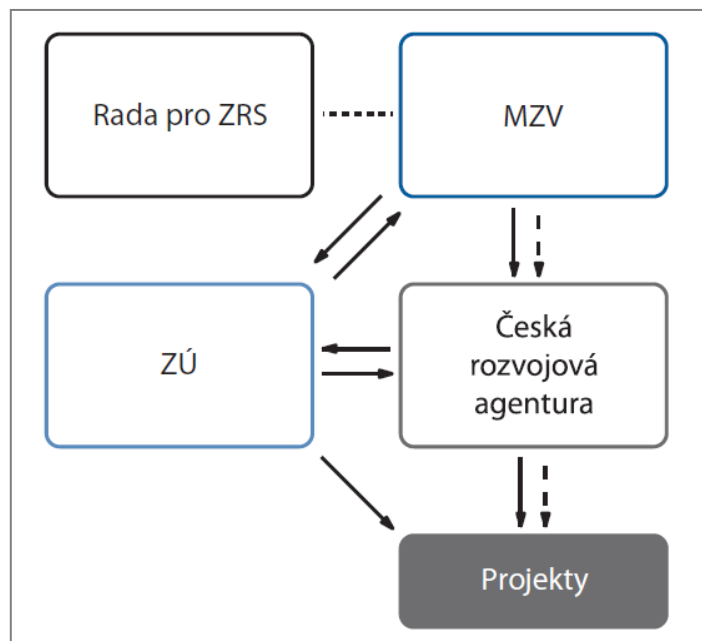
Zdroj: FoRS, 2011a

Programové země jsou prioritní partnerské země, do kterých míří nejvíce finančních prostředků. Pro Bosnu a Hercegovinu, Etiopii, Moldavsko a Mongolsko se zpracovává střednědobý program spolupráce na období 2011 – 2017 (ČRA, 2012b).

Projektové země jsou partnerské země, kde rozvojová spolupráce probíhá v rámci jednotlivých projektů v sektorech na základě každoročního usnesení vlády k Plánu ZRS (ČRA, 2012b).

S Phase-out zeměmi ČR postupně ukončuje spolupráci. Rozvojové projekty v Etiopii jsou zaměřeny na následující oblasti: prevence katastrof a příprava jejich řešení, vzdělávání, zásobování vodou a sanitace, zdravotnictví a oblast zemědělství, lesnictví a rybolovu. V současné době probíhá celkem 12 projektů, z nich 9 ve formě dotací a 3 veřejné zakázky. Většina projektů je prováděna v Regionu jižních národů, národností a lidu, který je jedním z nejchudších regionů Etiopie (ČRA, 2012b).

Transformován byl také institucionální systém ZRS. Za koordinaci, řízení a kontrolu nově zodpovídá Ministerstvo zahraničních věcí ČR (MZV) a za administraci Česká rozvojová agentura. Zastupitelské úřady ČR v partnerských zemích (ZÚ) slouží jako důležité instituce ve všech fázích projektu a Rada pro Zahraniční rozvojovou spolupráci ČR jako expertní koncepční orgán (FoRS, 2011a). Nový systém fungování znázorňuje obrázek 17.

Obrázek 17 Systém ZRS ČR po transformaci v roce 2010

Zdroj: FoRS, 2011a

6.1 Hlavní organizace zahraniční rozvojové spolupráce

V České republice se různými druhy zahraniční rozvojové pomoci zabývá celá řada organizací. V následujících podkapitolách jsou zmíněny nejdůležitější z nich.

6.1.1 Člověk v tísni

Obecně prospěšná společnost Člověk v tísni byla založena v květnu 1992 a od té doby se stala jednou z největších neziskových organizací ve střední Evropě. Společnost se věnuje humanitární pomoci, dlouhodobým rozvojovým projektům a podporuje dodržování lidských práv. Zabývá se také sociální integrací a vzdělávacími informačními programy (Člověk v tísni, 2011).

6.1.2 Světlo pro svět

Světlo pro svět je nevládní organizace, která se zaměřuje na prevenci a léčbu slepoty a na podporu osob s postižením v rozvojových zemích. Sdružení bylo založeno v České republice v srpnu 2007 jako sesterská organizace sítě Light for the World, která funguje již od roku 1988. Light for the world je evropská organizace podporující nevidomé a osoby se zrakovým či jiným postižením žijící v nejchudších částech světa. Prostřednictvím partnerských organizací pracuje na 171 projektech ve 24 rozvojových zemích Afriky, Evropy, Asie a Latinské Ameriky. Nejvíce se věnuje právě africkému kontinentu, kde řídí 103 projektů. Světlo pro svět je aktivním členem českého Fóra pro rozvojovou spolupráci (FoRS) (Světlo pro svět, 2010).

6.1.3 České fórum pro rozvojovou spolupráci

FoRS sdružuje nevládní neziskové organizace (NNO), které se zabývají rozvojovou spoluprací, vzděláváním a humanitární pomocí. Fórum bylo založeno patnácti NNO roku 2002 a v roce 2010 mělo již 37 členských a 10 pozorovatelských organizací. Cílem FoRS je podporovat efektivnost české a mezinárodní zahraniční rozvojové spolupráce a posilovat její kladné dopady pro obyvatele rozvojových a transformujících se zemí. Hlavním zájmem FoRS je prosazování společných zájmů členů a utužování spolupráce a vztahů mezi státními institucemi a nevládními organizacemi v oblasti rozvojové spolupráce (FoRS, 2011b).

6.1.4 Ministerstvo zahraničních věcí ČR

Zahraniční rozvojová spolupráce je součástí zahraniční politiky ČR. Cílem ZRS ČR je odstraňování chudoby a zvýšení bezpečnosti a prosperity, čímž pomáhá chudým a málo rozvinutým zemím uskutečnit jejich rozvojové cíle. Při tom MZV vychází z Rozvojových

cílů tisíciletí⁴. Formou rozvojové pomoci ČR podporuje bezpečnost a stabilitu, omezení nežádoucí migrace, zlepšení životního prostředí, demokracie a dodržování lidských práv a základních svobod (MZV ČR, 2011).

6.1.5 Česká rozvojová agentura (ČRA)

ČRA byla založena 1. ledna 2008 jako agentura pro plnění úkolů v oblasti zahraniční rozvojové spolupráce ČR a pro přípravu a realizaci bilaterálních projektů ZRS.

ČRA uvádí přehled všech realizovaných projektů v Etiopii:

„Probíhající projekty:

Sektor prevence katastrof a připravenosti na jejich řešení

- *Rozvoj kapacit v oblasti environmentální geologie – mapování georizik včetně hydrogeologických podmínek v oblastech Dila a Hosaina, Etiopie.*

Sektor vzdělávání

- *Zvyšování dostupnosti a kvality odborného vzdělání v sektoru kožedělnictví v Etiopii.*
- *Zvyšování kvality a relevance vzdělávání na základních a vyšších školách v Etiopii.*

Sektor zásobování vodou a sanitace

- *Dlouhodobý přístup k vodě v okrese Alaba.*
- *Rozvoj kapacit v oblasti inženýrské geologie a hydrogeologie v Etiopii.*
- *Zavedení udržitelného systému zásobování pitnou vodou v malých městech zóny Sidama SNNPR, Etiopie.*

---

⁴ Rozvojové cíle tisíciletí je program, kterým se členské země OSN zavázaly ke splnění cílů v oblasti světového rozvoje a vymýcení chudoby do roku 2015. Bylo definováno 8 základních cílů (ČRA, 2009).

Sektor zdravotnictví

- *Podpora rozvoje nemocnice Alaba – Kulito: Zpřístupnění kvalitní zdravotní péče.*

Sektor zemědělství, lesnictví a rybolovu

- *Ochrana půdy a vodních zdrojů v Regionu jižních národů, národností a lidu.*
- *Podpora drobných zemědělců a zemědělského vzdělávání v okresech Damboya a Alaba, SNNPR.*
- *Podpora kvality a rozsahu poradenských služeb ve Woredě Angacha, zóna Kembata Tembaro.*
- *Podpora zemědělských živností a udržitelného nakládání s přírodními zdroji v zóně Sidama.*
- *Zajištění potravní soběstačnosti domácností prostřednictvím integrovaného řízení vodních zdrojů.*

Dokončené projekty:

Sektor humanitární potravinové pomoci

- *Urgentní pomoc obětem sucha a hladomoru v zóně Gode, region Somali, Etiopie.*

Sektor sociálního rozvoje

- *Podpora komunitní rehabilitace postižených dětí a mládeže v oblasti Severního Gondaru“ (ČRA, 2012a).*

V oblasti prevence katastrof byl roku 2012 spuštěn nový projekt zaměřený na zvýšení efektivity práce etiopské geologické služby.

V sektoru vzdělávání se české dotační projekty zabývají především spoluprací v oblasti zavádění moderních vzdělávacích metod a také vzděláváním v oboru zpracování kůže.

V oblasti zdravotnictví se projekt ČRA zaměřuje na podporu nemocnice Alaba – Kulito. Etiopská vláda klade důraz zejména na zajištění primární péče a zvýšení počtu a kvality lékařského personálu.

V sektoru vodních zdrojů a sanitace provádí ČR dvě rozsáhlé veřejné zakázky (Rozvoj kapacit v oblasti inženýrské geologie a hydrogeologie v Etiopii a Zavedení udržitelného systému zásobování pitnou vodou v malých městech) a jeden dotační program zabývající se dostupností vody v okrese Alaba.

Nejvíce projektů je v roce 2012 realizováno v sektoru zemědělství. Hlavním cílem ČR je podpořit hospodaření s přírodními zdroji a zlepšit udržitelnou obživu drobných zemědělců (CZDA, 2011).

7 Podnikatelské prostředí Etiopie

Světová banka podává zprávu o podnikatelském prostředí 183 zemí světa v reportu Doing Business 2012: Doing Business in a More Transparent World. Zaměřuje se na 10 oblastí zkoumání: Zahájení podnikání, Obstarání stavebního povolení, Zajištění elektrické energie, Registrace majetku, Získání úvěru, Ochrana investorů, Placení daní, Obchodování přes hranice, Vymahatelnost smluv a Řešení platební neschopnosti (WB, 2012c). Následující podkapitoly jednotlivé oblasti podrobněji rozebírají a porovnávají Etiopii s ostatními zeměmi světa.

7.1 Zahájení podnikání

Tabulka 11 srovnává země podle Indexu snadnosti podnikání. Index kombinuje faktory příznivosti podmínek pro podnikání - regulace v podnikání, vlastnická práva, atraktivitu pro zahraniční investory nebo konkurenceschopnost. Nejjednodušší je zahájit podnikání na Novém Zélandu, naopak nejnáročnější v Čadské republice.

Tabulka dále nabízí srovnání Etiopie s průměrem pro subsaharskou Afriku. Etiopie se umístila na 111. místě pod průměrnou 137. pozicí subsaharských států. Pro legální zahájení a provoz podniku je zapotřebí učinit 5 kroků. Kroky mohou zahrnovat např. registraci podniku, přihlášení k sociálnímu zabezpečení, notářské ověření aj. Celý postup zabere cca. 9 dní. Náklady na zahájení podnikání tvoří 12,8 % hrubého národního příjmu na osobu (GNI⁵ per capita) a minimální základní kapitál tvoří 333,5 % GNI per capita (WB, 2012b).

---

⁵ Hrubý národní příjem (GNI) je celková peněžní hodnota statků a služeb vytvořená během určitého období domácími výrobními faktory (WB, 2012e).

Tabulka 11 Zahájení podnikání

Země	Pořadí
Nový Zéland	1.
Austrálie	2.
Kanada	3.
Česká republika	64.
Etiopie	111.
Subsaharská Afrika	137.
Guinejská republika	181.
Eritrea	182.
Čadská republika	183.

Zdroj: WB, 2012b

Následující dvě tabulky uvádí počet kroků a dní potřebných k založení podniku. Např. v Kanadě, která se zařadila na 3. místo, je k zahájení podnikání zapotřebí 1 kroku, který potrvá přibližně 5 dní. Náklady tvoří 0,4 % GNI per capita. Není zde žádný požadavek na minimální základní kapitál. Na druhé straně v Čadské republice, která se zařadila na 183. místo, je zapotřebí podniknout 11 kroků pro založení podniku, na jejichž splnění je potřeba průměrně 66 dní. Náklady zde činí 208,5 % GNI per capita. Minimální základní kapitál tvoří 345 % GNI per capita (WB, 2012b).

Tabulka 12 Počet kroků nutných k založení podniku

Země	Počet kroků
Kanada	1
Nový Zéland	1
Austrálie	2
Etiopie	5
Česká republika	9
Uganda	16
Venezuela	17
Rovníková Guinea	21

Zdroj: WB, 2012b

Tabulka 13 Počet dní potřebných k založení podniku

Země	Počet dní
Nový Zéland	1
Austrálie	1
Georgie	2
Etiopie	9
Česká republika	20
Venezuela	141
Demokr. rep. Kongo	160
Surinamská rep.	694

Zdroj: WB, 2012b

7.2 Obstarání stavebního povolení

Tabulka 14 uvádí pořadí vybraných zemí srovnaných dle obtížnosti obstarání stavebního povolení. Nejjednodušší je jeho zařazení v Hongkongu a na Novém Zélandu, naopak nejhůře se v tomto průzkumu umístila Eritrea a Albánie. Etiopie se nachází na 56. místě, které je v porovnání s průměrem subsaharské Afriky (112. místo) na výborné pozici. K obstarání stavebního povolení je zapotřebí 128 dní a provedení 9 kroků. Náklady tvoří 369,1 % GNI per capita (WB, 2012b).

Tabulka 14 Obstarání stavebního povolení

Země	Pořadí
Hongkong	1.
Nový Zéland	2.
Singapur	3.
Etiopie	56.
Česká republika	68.
Subsaharská Afrika	112.
Albánie	182.
Eritrea	183.

Zdroj: WB, 2012b

7.3 Zajištění elektrické energie

Následující tabulka řadí země podle obtížnosti zajištění elektrické energie. Na prvních místech je Island a Německo, zatímco na konečných pozicích se umístilo Rusko a Bangladéš. Etiopie se umístila na 93. místě před průměrem zemí subsaharské Afriky (122. místo). Zajistit elektrickou energii v Etiopii je možné ve 4 krocích za 95 dní. Náklady k tomu potřebné tvoří 3 386 % GNI per capita (WB, 2012b).

Tabulka 15 Zajištění elektrické energie

Země	Pořadí
Island	1.
Německo	2.
Tchaj-wan	3.
Etiopie	93.
Subsaharská Afrika	122.
Česká republika	148.
Kyrgyzstán	181.
Bangladéš	182.
Rusko	183.

Zdroj: WB, 2012b

7.4 Registrace majetku

Tabulka 16 uvádí pořadí vybraných zemí srovnaných podle obtížnosti registrace majetku. Nejjednodušší registrace je v Georgii a v Saúdské Arábii, nejhůře se umístila Východotimorská demokratická republika a Federativní státy Mikronésie. Etiopie se nachází na 113. místě, které se blíží průměru subsaharské Afriky (119. místo). Na registraci majetku je zapotřebí 41 dní a provedení 10 kroků. Náklady tvoří 2,1 % GNI per capita (WB, 2012b).

Tabulka 16 Registrace majetku

Země	Pořadí
Georgie	1.
Saúdská Arábie	2.
Nový Zéland	3.
Česká republika	34.
Etiopie	113.
Subsaharská Afrika	119.
Marshallovy ostrovy	181.
Federativní státy Mikronésie	182.
Východotimorská demokr. rep.	182.

Zdroj: WB, 2012b

7.5 Získání úvěru

Následující tabulka řadí země podle dostupnosti informací o úvěrech. Na prvních místech se umístila Malajsie a Velká Británie, zatímco na konečných pozicích je Venezuela a Palauská republika. Etiopie se umístila na 150. místě nad průměrem zemí subsaharské Afriky (110. místo).

Tabulka 17 Dostupnost informací o úvěrech

Země	Pořadí
Malajsie	1.
Velká Británie	2.
Jihoafrická republika	3.
Česká republika	48.
Subsaharská Afrika	110.
Etiopie	150.
Svatý Tomáš a Princův ostrov	181.
Venezuela	182.
Palauská republika	183.

Zdroj: WB, 2012 b

7.6 Ochrana investorů

Nejvíce jsou investoři chráněni na Novém Zélandu a v Singapuru a nejméně naopak v Afghánistánu a Laosu. Etiopie se umístila na 122. místě nad průměrem subsaharských zemí (112. místo). Index ochrany investorů je 4,3 z 10 (WB, 2012b).

Tabulka 18 Ochrana investorů

Země	Pořadí
Nový Zéland	1.
Singapur	2.
Hongkong	3.
Česká republika	97.
Subsaharská Afrika	112.
Etiopie	122.
Surinamská republika	181.
Laos	182.
Afghánistán	182.

Zdroj: WB, 2012b

7.7 Placení daní

Podle tabulky 19 jsou zeměmi s nejvyšší celkovou sazbou daně Kongo (339,7 % ze zisku⁶), Gambie (283,5 % ze zisku) a Komory (217,9 % ze zisku). Průměrná celková sazba daně pro subsaharskou Afriku je 57,1 % ze zisku.

---

⁶ U zemí ve kterých údaje ukazují, že daně převyšují zisk, musí podle předpokladů studie Světové banky Doing Business použít firma obchodní přírážku o hodnotě převyšující 120 % ceny zboží (WB, 2012b).

Tabulka 19 Země s nejvyšší celkovou sazbou daně (v % ze zisku)

Země	Celková sazba daně
Etiopie	31,1
Česká republika	49,1
Subsaharská Afrika	57,1
Kolumbie	74,8
Bolívie	80,1
Tádžikistán	84,5
Eritrea	84,5
Uzbekistán	97,5
Srí Lanka	105,2
Argentina	108,2
Komory	217,9
Gambie	283,5
Kongo	339,7

Zdroj: WB, 2012b

7.8 Obchodování přes hranice

V tabulce 20 jsou země seřazeny podle obtížnosti obchodování přes hranice. Nejjednodušší situace je v Singapuru a Hongkongu a nejobtížnější v Uzbekistánu a Středoafričké republice. Etiopie se umístila na 157. místě nad průměrem států subsaharské Afriky (117. místo). Před zahájením exportu je nutné obstarat 7 dokumentů (42 dnů). Náklady jsou 1 760 USD za přepravní kontejner. Pro import je zapotřebí vyřízení 9 dokumentů (44 dní). Náklady jsou 2 660 USD za přepravní kontejner (WB, 2012b).

Tabulka 20 *Obchodování přes hranice*

Země	Pořadí
Singapur	1.
Hongkong	2.
Estonsko	3.
Česká republika	70.
Subsaharská Afrika	117.
Etiopie	157.
Konžská republika	181.
Středoafriická republika	182.
Uzbekistán	183.

Zdroj: WB, 2012b

7.9 Vymahatelnost smluv

Tabulka posuzující vymahatelnost smluv řadí na první místo Lucembursko a Korejskou republiku, naopak na posledním místě se umístila Východotimorská demokratická republika a Indie. Etiopie se nachází na 78. místě pod průměrem subsaharských států (127. místo). Je zapotřebí učinit 27 kroků, které trvají průměrně 611 dní (WB, 2012b).

Tabulka 21 *Vymahatelnost smluv*

Země	Pořadí
Lucembursko	1.
Korejská republika	2.
Island	3.
Česká republika	78.
Etiopie	89.
Subsaharská Afrika	127.
Angola	181.
Indie	182.
Východotimorská demokr. rep.	183.

Zdroj: WB, 2012b

7.10 Řešení platební neschopnosti

Tabulka 22 uvádí pořadí vybraných zemí seřazených podle míry obnovy⁷. Na prvním místě se umístilo Japonsko (92,7 centů/1 USD) a Singapur (91,3 centů/1 USD). Na posledních místech se umístila Čadská republika (0 centů/1 USD) a Středoafriická republika (1,2 centy/1 USD). Etiopie se nachází na 89. místě (31,4 centů/1 USD) pod průměrem subsaharské Afriky a k získání dlužné částky jsou zapotřebí 3 roky. Náklady tvoří průměrně 15 % dlužníkovu majetku (WB, 2012b).

---

⁷ Míra obnovy udává, kolik centů z 1 USD získá věřitel zpět z platebně neschopného podniku (WB, 2012b).

Tabulka 22 Řešení platební neschopnosti

Země	Pořadí	Míra obnovy
Japonsko	1.	92,7
Singapur	2.	91,3
Kanada	3.	90,7
Česká republika	33.	56,1
Etiopie	89.	31,4
Subsaharská Afrika	127.	15,1
Demokr. rep. Kongo	181.	3,2
Středoafriická republika	182.	1,2
Čadská republika	183.	0,0

Zdroj: WB, 2012b

8 Investiční prostředí Etiopie

Tato kapitola se zaměřuje na etiopské přímé zahraniční investice⁸, podává jejich vývoj za posledních 10 let a porovnává je s dalšími vybranými africkými zeměmi. V závěru uvádí odvětví vhodná pro investování.

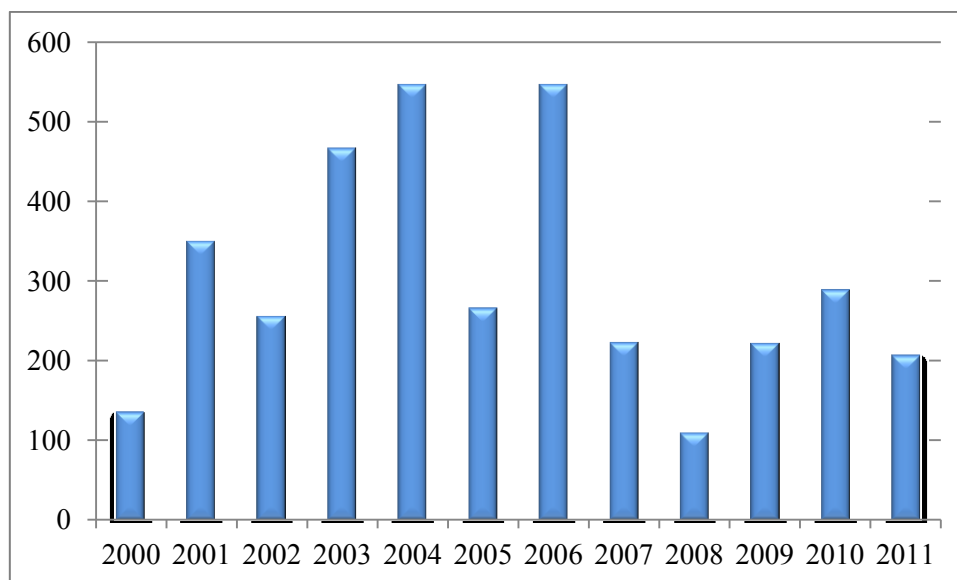
Vládními orgány zabývajícími se investičními a privatizačními aktivitami jsou Etiopská investiční agentura (Ethiopian Investment Agency, EIA) a Etiopská privatizační agentura (Ethiopian Privatization Agency, EPA). V dubnu 2003 začal platit nový investiční zákon, který usnadňuje vstup a působení zahraničních investorů (BUSINESSINFO, 2011b).

8.1 Přímé zahraniční investice Etiopie

Obrázek 18 znázorňuje hodnoty přímých zahraničních investic. Nejvyšší hodnoty 545 mil. USD byly dosaženy v letech 2004 a 2006. Následoval hluboký pokles v roce 2008 na pouhých 109 mil. USD. V roce 2011 se hodnota zvýšila na 206 mil. USD.

---

⁸ Přímé zahraniční investice jsou investice do jiné země za účelem získání podílu na kmenových akcích a rozhodovacích pravomocích v minimální výši 10 %. Podmínkou je trvalý zájem investora na společnosti a jeho podíl na řízení (ČNB, 2010).

Obrázek 18 Přímé zahraniční investice Etiopie (v mil. USD, v běžných cenách)

Zdroj: UNCTADSTAT, 2012

Ve srovnání s ostatními africkými zeměmi zůstává hodnota přímých zahraničních investic do etiopského hospodářství nízká. Následující tabulka porovnává hodnoty vybraných států východní Afriky pro rok 2011. Vyšší přímé zahraniční investice má např. sousední Keňa (335). Mnohonásobně vyšší hodnoty má také Tanzanie (1095) a Zambie (1982).

Tabulka 23 Přímé zahraniční investice v roce 2011

(v mil. USD, v běžných cenách)

Státy	Přímé zahraniční investice
Eritrea	19
Somálsko	102
Etiopie	206
Keňa	335
Zimbabwe	387
Uganda	792
Tanzanie	1095
Zambie	1982

Zdroj: UNCTADSTAT, 2012

8.2 Perspektivní investiční odvětví pro ČR

Etiopská privatizační agentura se snaží o privatizaci některých státních podniků a v letech 2010/2011 privatizovala pivovarnický průmysl (BUSINESSINFO, 2012).

„Mezi perspektivní sektory pro české investory patří:

- *potravinářský průmysl (zejména výroba nealkoholických nápojů, piva, vína a destilátů, plnárny, mlýny, cukrovary, mlékárny, jatka);*
- *energetika a strojírenství – malé vodní elektrárny, montáž traktorů, zemědělských strojů, nákladních automobilů a ocelových konstrukcí;*
- *textilní, kožedělný a sklářský průmysl (výroba lahví);*
- *dřevozpracující a keramický průmysl (vodovodní armatury)“*
(BUSINESSINFO, 2012).

Stabilně poptávaným zbožím jsou technologické náhradní díly a náhradní díly do letadel, kde je zákazníkem obvykle stát. Mezi nejlákavější komodity a sektory pro naše výrobce patří: *„energetika, zemědělská technika, stavební technika, a průmysl stavebních hmot, textilní, kožedělné a obráběcí stroje, náhradní díly ke strojům a zařízením, ventily a armatury, malá letadla a vojenská technika (lehké ruční zbraně, munice, náhradní díly pro letadla i těžkou techniku, výcvikové trenažéry a simulátory), zdravotnická technika, sanitární a hygienické potřeby (bílé zboží), pneumatiky, papír, farmaceutika, konstrukční ocel“* (BUSINESSINFO, 2012).

Závěr

Cílem diplomové práce bylo určit příčiny zaostalosti Etiopie, nastínit možnosti jejich řešení a najít možné perspektivy mezinárodní spolupráce s Českou republikou.

Jedním z důvodů zaostalosti země je nízká úroveň zdravotnictví, které patří mezi nejméně rozvinuté v subsaharské Africe. Největším problémem je zdravotní péče v zemědělských oblastech, kde je vážný nedostatek vybavení a kvalifikovaných doktorů. Země se také potýká s velkým množstvím nakažlivých a výživových onemocnění. Nejvíce rozšířené choroby jsou malárie a HIV/AIDS. Malárií jsou postiženy tři čtvrtiny etiopského území a s HIV/AIDS žije dle odhadů přes milion lidí.

Dalším důvodem je zastaralý vzdělávací systém a vysoká negramotnost obyvatelstva. Negramotných je téměř 60 % obyvatel, což řadí Etiopii mezi země s nejnižší gramotností na světě. Výdaje na vzdělání tvořily v roce 2011 pouhých 5,5 % HDP. Řešením nedostatečného vzdělání by mohlo být využití zkušeností učitelů ze zahraničí, kteří by předali své znalosti místním obyvatelům, představili nové výukové metody a pomohli se založením nových škol.

Vláda by na zdravotnictví a vzdělání měla věnovat více finančních prostředků. Podporou těchto dvou základních odvětví by tak napomohla zemi k vyšší gramotnosti a vzdělanosti. Příliv finančních prostředků do zdravotnictví a vzdělávacího systému by způsobil rovněž snížení nezaměstnanosti, neboť zdraví a vzdělání lidé by si snáze zajistili zaměstnání. Celkově by se tak zvýšila soběstačnost země, což by vedlo k nižší závislosti na zahraniční pomoci.

Další příčinou zaostalosti Etiopie je neschopnost využít bohatství, které tato země nabízí. Ačkoliv se na jejím území nacházejí bohaté zásoby nerostných surovin, těžební průmysl je přesto nejméně rozvinutým odvětvím v zemi. Důvodem jsou nedostatečné finance na nákup těžké těžební techniky. Těžba a export těchto zdrojů by výrazně pomohla ke zvýšení finanční soběstačnosti a dlouhodobě udržitelnému rozvoji země.

Země má kromě nerostného bohatství i zajímavou kulturu, dlouhou historii a na jejím území byly uskutečněny slavné archeologické nálezy. To vše doplňuje bohatá fauna a flóra. Ačkoliv se z těchto důvodů zdá být ideálním místem pro turistický ruch, ročně tuto zemi navštíví až třikrát méně zahraničních turistů než např. sousední Keňu. Příčinou je chybějící dopravní a turistická infrastruktura. Pro přilákání většího počtu návštěvníků by bylo zapotřebí vystavět nová ubytovací zařízení, vybudovat více dopravních komunikací a zvýšit počet dopravních spojení především mezi hlavními turistickými atrakcemi.

Mezinárodní spolupráce ČR a Etiopie nedosahuje v posledních dvou desetiletích svých potenciálních možností a od roku 2008 jsou vzájemné obchodní výměny dokonce na ústupu. V současné době se objevují snahy pro navázání na dlouholetou tradici spolupráce z dob Československa. ČR se nyní snaží o hledání nových perspektivních oblastí vzájemné spolupráce, její posílení a plné využití potenciálu, který tato země nabízí.

V oblasti zahraniční rozvojové spolupráce je ČR na dobré cestě. Pro roky 2011 – 2017 se stala Etiopie jednou z programových zemí české zahraniční rozvojové spolupráce. Realizované projekty se zaměřují převážně na zavádění moderních metod vzdělávání, zpřístupnění zdravotní péče a zvýšení počtu a odbornosti lékařů. ČR vypomáhá také v akutních případech např. v obdobích sucha. Dále usiluje o zlepšení a rozšíření zásobování pitnou vodou. Důležitá je také podpora drobných zemědělců a zavádění efektivnějších metod obdělávání půdy (CZDA, 2011).

V Etiopii je stále velice náročné podnikat v soukromém sektoru. Podle indexu Doing Business zaujímá Etiopie 111. místo na světě a 10. místo v Africe. Hlavními překážkami podnikání jsou nesnadný přístup k financování, inflace, neefektivní státní aparát a korupce (MZVČR, 2011). Např. dostupností informací o úvěrech se řadí Etiopie na 150. místo na světě. Při hodnocení náročnosti obchodování přes hranice se umístila Etiopie až na 157. místě na světě. Hlavními překážkami jsou časová náročnost, složitá administrativa a vysoké náklady na přepravu zboží. Prvním krokem pro snížení náročnosti podnikání by mělo být zjednodušení a omezení počtu administrativních náležitostí, čímž by se také snížil čas potřebný k zahájení podnikání a také počáteční náklady podnikatelů.

Pro zvýšení atraktivity investičního prostředí by měla etiopská vláda postupně začít s privatizací důležitých sektorů, jako jsou bankovníctví, pojišťovací služby, televizní a rozhlasové vysílání nebo námořní doprava, které jsou stále ve vlastnictví státu. Zpřístupněním těchto oblastí by se rozšířily možnosti pro zahraniční investory.

Česká republika by se měla při obchodování s Etiopií prezentovat jako vyspělá země s dlouholetou tradicí vzájemné spolupráce. V současnosti má ČR největší možnosti spolupráce především v oblasti rekonstrukce dopravní a turistické infrastruktury. Čeští podnikatelé by se nejprve měli zaměřit na menší projekty, neboť o ně nebudou mít zahraniční konkurenti takový zájem. Etiopie je zemí s velkým potenciálem, a proto by se mohla spolupráce s ní České Republice do budoucna vyplatit.

Seznam použité literatury

AYELE, et al., 2012. *Prevalence and Risk Factors of Malaria in Ethiopia* [online]. London: Malaria Journal, 2012 [vid. 2012-11-01]. Dostupné z: <http://www.malariajournal.com/content/pdf/1475-2875-11-195.pdf>.

BELDA, P., 2006. *Ethiopia: The Premier Guidebook for Business Globetrotters*. 1st ed., MTH Multimedia S. L., 2006. 232 pgs. ISBN 8460796671.

BUSINESSINFO, 2012. *Etiopie: Investiční klima* [online]. Praha: Nexus Group, 2012 [vid. 2012-11-21]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/etiopie-investicni-klima-17889.html>.

BUSINESSINFO, 2011a. *Etiopie: Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR* [online]. Praha: Nexus Group, 2011 [vid. 2012-11-15]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/etiopie-obchodni-a-ekonomicka-spoluprace-s-cr-17887.html>.

BUSINESSINFO, 2011b. *Etiopie: Zahraniční obchod země* [online]. Praha: Nexus Group, 2011 [vid. 2012-11-15]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/etiopie-zahranicni-obchod-zeme-17886.html>.

BUSINESSINFO, 2011c. *Etiopie: Vnitropolitická charakteristika* [online]. Praha: Nexus Group, 2011 [vid. 2011-10-18]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/etiopie-vnitropoliticka-charakteristika/2/1000783/>.

CELÝ SVĚT, 2011. *Celková míra porodnosti: Vývoj a změny v čase: Etiopie* [online]. Praha: Celý svět, 2011 [vid. 2011-10-27]. Dostupné z: <http://www.topglobus.ru/vyvoj-zmeny-v-case-celkova-mira-porodnosti?country=57>.

CIA, 2012. *Population below poverty line - World* [online]. Washington, D. C.: Central Intelligence Agency, 2012 [vid. 2012-10-25]. Dostupné z: <http://www.indexmundi.com/map/?v=69>.

CIA, 2011. *Ethiopia. The World Factbook* [online]. Washington, D. C.: Central Intelligence Agency, 2011 [vid. 2011-10-18]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/et.html>.

CNHDE, 2011. *The Health System* [online]. Addis Ababa: Center for National Health Development in Ethiopia: The Earth Institute at Columbia University, 2011 [vid. 2011-10-29]. Dostupné z: <http://cnhde.ei.columbia.edu/healthsystem/>.

COMMONWEALTH SECRETARIAT, 2004. *The Cotonou Agreement: a User's Guide*. 1st ed., UK: Commonwealth Secretariat, 2004. 204 pgs. ISBN 0-85092-789-7.

CSA, 2012. *The 2012 Urban Employment Unemployment Survey* [online]. Addis Ababa: Central Statistical Agency of Ethiopia, 2012 [vid. 2012-10-28]. Dostupné z: <http://www.csa.gov.et/docs/2012%20URBAN%20EMPLOYMENT%20UNEMPLOYMENT.pdf>.

ČNB, 2012. *Kurzy ostatních měn* [online]. Praha: Česká národní banka, 2012 [vid. 2012-12-01]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/devizovy_trh/kurzy_ostatnich_men/kurzy.jsp.

ČNB, 2010. *Přímé zahraniční investice za rok 2010* [online]. Praha: Česká národní banka, 2012 [vid. 2012-12-01]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/PZI_2010_CZ.pdf.

ČLOVĚK V TÍSNI, 2006. *O Člověku v tísní* [online]. Praha: Člověk v tísní, 2006 [vid. 2011-11-02]. Dostupné z: <http://www.clovekvtsni.cz/index2.php?id=176>.

ČRA, 2012a. *Etiopie* [online]. Praha: Česká rozvojová agentura, 2012 [vid. 2012-10-17]. Dostupné z: <http://www.czda.cz/cra/projekty/etiopie.htm>.

ČRA, 2012b. *Kde pomáháme* [online]. Praha: Česká rozvojová agentura, 2012 [vid. 2011-11-02]. Dostupné z: <http://www.czda.cz/cra/kde-pomahame.htm>.

ČRA, 2009. *Rozvojové cíle tisíciletí* [online]. Praha: Česká rozvojová agentura, 2009 [vid. 2012-12-01]. Dostupné z: <http://www.czda.cz/rozvojova-spoluprace/rozvojove-cile-tisicileti-.htm>.

ECSSA, 2011. *A Brief Overview of the Bilateral Trade Relationship between Ethiopia and Czech Republic* [online]. Ethiopia, Addis Ababa: Ethiopian Chamber of Commerce and Sectoral Association, 2011 [vid. 2012-11-08]. Dostupné z: <http://www.ethiopianchamber.com/business-information.aspx>.

EGOV, 2011a. *Regional States* [online]. Ethiopia, Addis Ababa: Ethiopian Government Portal, 2011 [vid. 2011-10-17]. Dostupné z: <http://www.ethiopia.gov.et/English/Information/Pages/RegionalStates.aspx>.

EGOV, 2011b. *Facts and Figures* [online]. Addis Ababa: Ethiopian Government Portal, 2011 [vid. 2011-10-17]. Dostupné z: <http://www.ethiopia.gov.et/English/Information/Pages/FactsandFigures.aspx>.

FOCUS AFRICA, 2007. *Principle Economic Sectors of Ethiopia* [online]. New Delhi: National Centre for Trade Information, 2007 [vid. 2012-12-27]. Dostupné z: http://focusafrica.gov.in/Sector_Profile_Ethiopia.html.

FORS, 2011a. *Zahraniční rozvojová spolupráce v roce 2010* [online]. Praha: České fórum pro rozvojovou spolupráci, 2011 [vid. 2012-10-20]. ISBN 978-80-904395-6-6. Dostupné z: http://www.fors.cz/user_files/aid2011_web+print.pdf.

FORS, 2011b. *Strategie a činnosti FoRS* [online]. Praha: České fórum pro rozvojovou spolupráci, 2011 [vid. 2012-10-20]. Dostupné z: <http://www.fors.cz/sdruzeni-fors/strategie-a-cinnosti-fors/>.

GEBREKIDAN, F., 2010. *Ethiopia and Congo: A tale of two medieval kingdoms*. Baltimore, USA: Johns Hopkins University Press, 2010. Callaloo, 17 pgs. ISSN 01612492.

GISH, S., T. WINNIE, Z. A. LATIF., 2007. *Ethiopia*. 2nd ed., Tarrytown, NY: Marshall Cavendish International, 2007. 144 pgs. ISBN 0761420258.

KINKOROVÁ, L., 2006 [online]. *Etiopie: Chudí lidé, bohatá země*. Praha: Člověk v tísni, 2006 [vid. 2011-10-18]. Dostupné z: <http://www.clovekv tisni.cz/index2.php?id=281&idArt=93>.

KUČERA, R., 2006. *Slovník cizích slov*. ABZ.cz, 2006 [online]. [vid. 2011-10-27]. Dostupné z: <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/index-lidskeho-rozvoje>.

KUNEŠOVÁ, H., E. CIHELKOVÁ., 2006. *Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy*. 2. vyd. Praha: C.H.Beck, 2006. 262 s. ISBN 80-7179-455-4.

MF ČR, 2011. *Hodnocení v řízení rozvojové politiky* [online]. Praha: MF ČR, 2005 [vid. 2012-10-26]. Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/eu_hodnoceni_rozvoje_politiky_oda.html.

MOJDL, L., 2005. *Etiopie. Stručná historie států*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Libri, 2005. 138 s. ISBN 80-7277-221-X.

MPO, 2011. *Oživení obchodních vztahů s Etiopií* [online]. Praha: MPO ČR, 2011 [vid. 2012-11-20]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument88907.html>.

MZV ČR, 2012. *Etiopie* [online]. Praha: MZV ČR, 2011 [vid. 2012-10-26]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/programove_zeme/etiopie/index.html.

MZV ČR, 2011. *Zahraniční rozvojová spolupráce* [online]. Praha: MZV ČR, 2011 [vid. 2012-10-15]. Dostupné z: <http://www.mzv.cz/pomoc/>.

MZV ČR, 2010. *Zpráva o zahraniční politice České Republiky* [online]. Praha: MZV ČR, 2011 [vid. 2012-10-26]. ISBN 978-80-7441-002-4. Dostupné z: http://www.mzv.cz/file/691824/Zprava_o_zahranicni_politice_2010_.pdf.

MZV ČR, 2008. *Federal Democratic Republic of Ethiopia (EDFE)* [online]. Praha: MZV ČR, 2008 [vid. 2012-11-08]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/addisababa/en/on_the_czech_republic_and_ethiopia/ethiopia/trade_and_economy/index.html.

SVĚTLO PRO SVĚT, 2010 [online]. *O světle pro svět* [vid. 2012-10-19]. Praha: Světlo pro svět, 2010. Dostupné z: <http://www.svetloprosvet.cz/cs/o-svetle-pro-svet/>.

SHILLINGTON, K., 2012. *History of Africa*. 3rd ed., Palgrave Macmillian, 2012. 528 pgs. ISBN 0230308473.

THIRSTLESSHEART, 2011. *Global Refugee News and Facts* [online]. Washington, D. C.: World Press, 2011 [vid. 2011-11-18]. Dostupné z: <http://www.thisrestlessheart.com/category/africa/>.

TRANSPARENCY INTERNATIONAL, 2011a. *Corruption Perception Index* [online]. Berlin: Transparency International, 2011 [vid. 2012-10-19]. Dostupné z: <http://cpi.transparency.org/cpi2011/>.

TRANSPARENCY INTERNATIONAL, 2011b. *Corruption Perception Index Map* [online]. Germany, Berlin: Transparency International, 2011 [vid. 2012-10-12]. Dostupné z: <http://cpi.transparency.org/cpi2011/results/>.

UNCTADSTAT, 2012. *Inward Foreign Direct Investment Flows* [online]. Geneva, Switzerland: United Nations Conference on Trade and Development, 2012 [vid. 2012-11-19]. Dostupné z: <http://unctadstat.unctad.org/TableViewer/tableView.aspx?ReportId=88>.

UNDP, 2012. *African Human development report 2012* [online]. NY, USA: United Nations Development Programme, 2012 [vid. 2012-10-02]. ISBN: 978-92-1-126342-8. Dostupné z: http://hdr.undp.org/en/reports/regional/featuredregionalreport/AHDR_2012.pdf.

UNDP, 2011a. *Human development report 2011* [online]. NY, USA: United Nations Development Programme, 2011 [vid. 2012-11-20]. Dostupné z: <http://hdrstats.undp.org/images/explanations/ETH.pdf>.

UNDP, 2011b. *Human Development Index* [online]. NY, USA: United Nations Development Programme, 2011 [vid. 2011-10-30]. Dostupné z: <http://hdrstats.undp.org/en/countries/profiles/ETH.html>.

VALÍČEK, P., 2002. *Kata jedlá* [online]. Praha: Medicina.cz, 2002 [vid. 2012-12-01]. Dostupné z: http://www.medicina.cz/verejne/clanek.dss?s_id=2323&s_rub=0&s_sv=1&s_ts=40102,026875.

WB, 2012a. *Doing Business 2012: Doing Business in a More Transparent World. Economy profile: Ethiopia* [online]. Washington D. C.: The World Bank, 2012. [vid. 2012-11-16]. Dostupné z: <http://www.doingbusiness.org/~media/fpdkm/doing%20business/documents/profiles/country/ETH.pdf>.

WB, 2012b. *Doing Business 2012: Doing Business in a More Transparent World. Country Tables* [online]. Washington D. C.: The World Bank, 2012. [vid. 2012-11-16]. Dostupné z: <http://www.doingbusiness.org/reports/globalreports/~media/GIAWB/Doing%20Business/Documents/Annual-Reports/English/DB12-Chapters/Country-Tables.pdf>.

WB, 2012c. *Doing Business 2012: Doing Business in a More Transparent World* [online]. Washington D. C.: The World Bank, 2012. [vid. 2012-11-16]. Dostupné z: <http://www.doingbusiness.org/reports/global-reports/doing-business-2012>.

WB, 2012d. *GDP per capita* [online]. Washington D. C.: The World Bank, 2011. [vid. 2011-11-02]. Dostupné z: <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD/countries>.

WB, 2012e. *GNI per capita* [online]. Washington D. C.: The World Bank, 2012. [vid. 2012-12-02]. Dostupné z: <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GNP.PCAP.PP.CD>.

WB, 2010. *Ethiopia's Infrastructure: A Continental Perspective* [online]. Washington, D. C.: The World Bank, 2010 [vid. 2011-11-02]. Dostupné z: http://siteresources.worldbank.org/INTAFRICA/Resources/EthiopiaCountry_Report_03.2011.pdf.

WB DATA, 2012. *World Databank* [online]. Washington, D. C.: The World Bank, 2012 [vid. 2012-11-14]. Dostupné z: <http://databank.worldbank.org/ddp/home.do>.

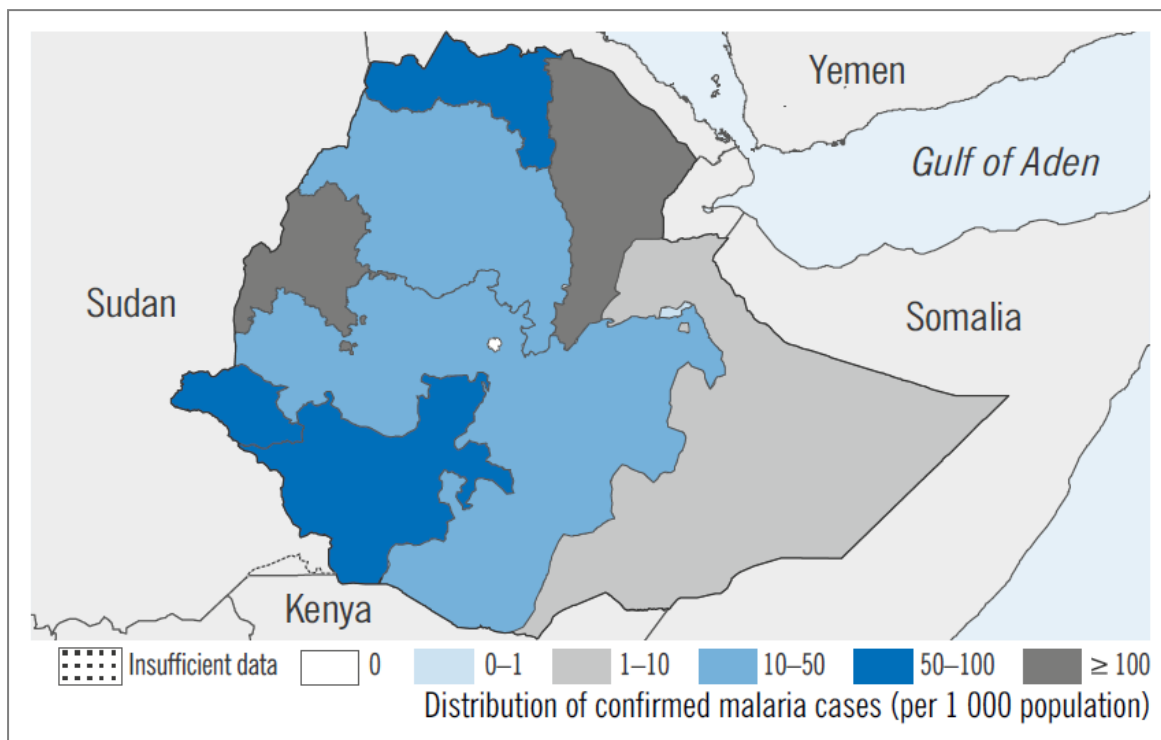
WHO, 2011. *World Malaria Report 2011* [online]. Switzerland, Geneva: World Health Organization, 2011 [vid. 2012-10-12]. ISBN 978-92-4-156440-3. Dostupné z: http://www.who.int/malaria/world_malaria_report_2011/WMR2011_noprofile_lowres.pdf.

Seznam příloh

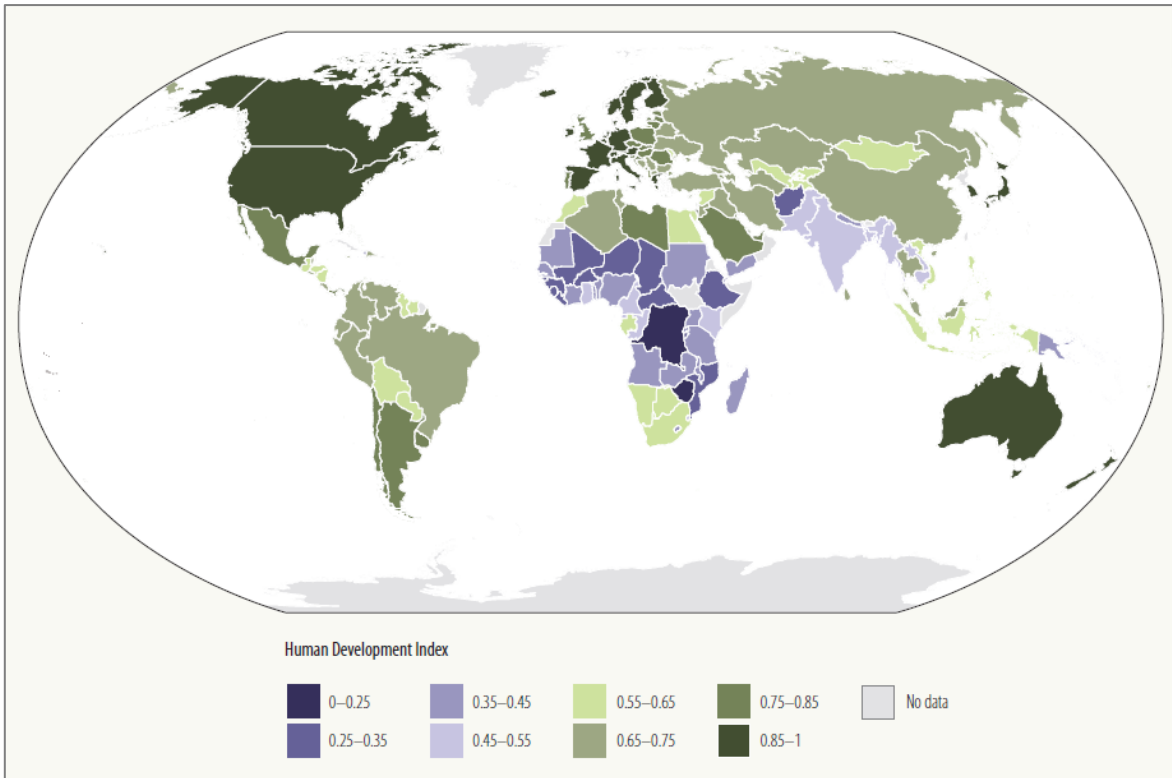
<i>Příloha A</i> Rozložení potvrzených případů malárie (na 1000 obyvatel)	84
<i>Příloha B</i> Index lidského rozvoje 2012	85
<i>Příloha C</i> Index vnímání korupce 2011	86
<i>Příloha D</i> Množství obyvatel žijících pod hranicí chudoby (v %)	87

Přílohy

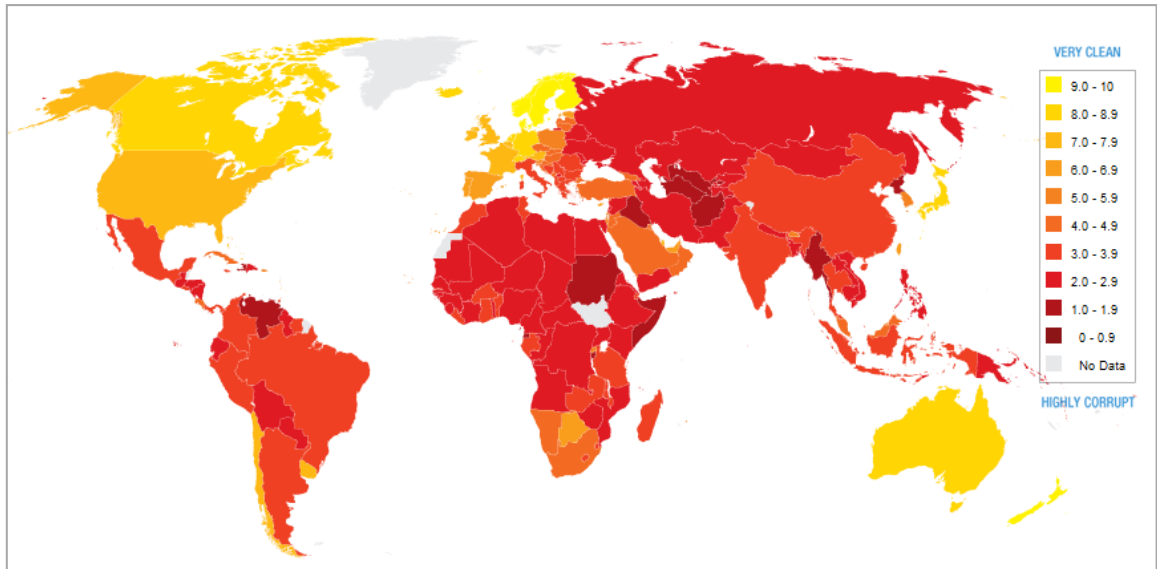
Příloha A Rozložení potvrzených případů malárie (na 1000 obyvatel)

Zdroj: Ayele, 2012

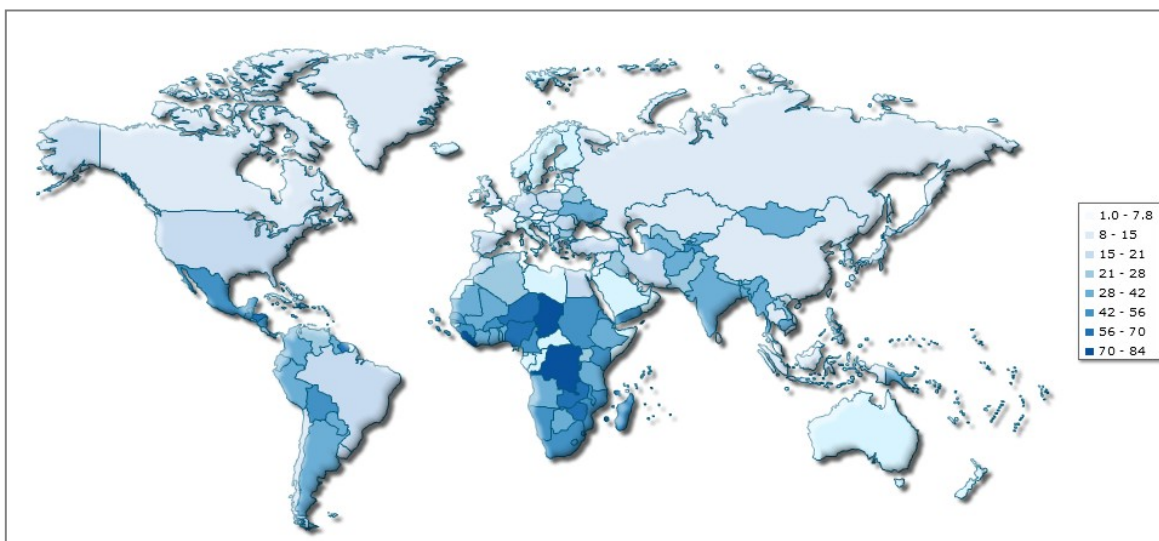
Příloha B Index lidského rozvoje 2012

Zdroj: UNDP, 2012

Příloha C Index vnímání korupce 2011

Zdroj: Transparency International, 2011b

Příloha D Množství obyvatel žijících pod hranicí chudoby (v %)

Zdroj: CIA, 2012